

Ste. 4 Leto V. Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-T-181. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Brez komunistov ni borbe za socializem

Navzlic temu, da je Berlinu, r. m. so zdaj uprte oči sveta, zbranih okrog 1.200 novinarjev, kaže, da homo o sestajanju štirih zunanjih ministrov dobivali le suhoparna uradna poročila, sicer pa bo ostalo vse bolj zavito v meglo ugibanj, ki jih bodo vneti dopisniki listov in agencij z vseh koncev sveta po svoje zavijali in tako marsikoga tudi zavedli.

V ponedeljek so se Dulles, Eden, Bidault in Molotov prvič sestali in od tedaj vsako popoldne nadaljujejo razgovore. O njihovem prvem sestanku smo se kar precej zvedeli, ker so v celoti objavili uvodne govore. Spoznati smo, da je stalisee zahodnih sil razmeroma enotno, da pa je Molotov — sicer kot so na splošno pričakovali — začel nekoliko mešati štrne, ko je kot prvo zahteval postavil sklicanje konferenc petih z vključitvijo Kitajske. Se pred začetkom berlinskih razgovorov so iz zahodnih virov prihajale vesti, da ZDA, Velika Britanija in Francija niso naklonjene sodelovanju Kitajske, če da je treba urejevati predvsem evropske probleme. In Dulles, ki je prihranil svoj uvodni razgovor za zadnjega izmed štirih, da je tako že neposredno odgovorjal Molotovu, je odločno odbil sovjetski predlog.

Prva reakcija na govor Molotova je bila polna obupa, da je konferenca takorekoč že obsojena na neuspeh. To hipno razočaranje se je sicer nekoliko poleglo in spoznali so, da za je umetno podpiral del ameriške delegacije, ki ima prav gotovo tudi določene račune in hoče vsako potezo nasprotnika brž izkoristiti v svoje namene, pri tem pa lahko najboljše služijo stara praksa, da vališ krivdno na nasprotno stran. Sovjetsko ravnanje na dosedanjih mednarodnih konferencah je bilo že tako, da jim je bilo navadno res mogoče naprtili vse take grehe. Neredno pa bo, če bo Molotov toplot ubral drugacno taktiko, Amerika pa si bo prizadevala iziti s čistimi rokami, a v resnici re bo pokazala potrebo okečnosti in prizanesljivosti. Pomislimo navsezadnje, da so formalnosti o načinu sestajanja, razna tehnična in proceduralna vprašanja razmeroma hitro — hitreje kot navadno — uređili, da je torej v tem že nekaj dobrih znakov. Zato so tudi nemara načelno sprejeli dnevni red konference, kot ga je predlagal Molotov, da bi namreč razpravljali o zmanjšanju napetosti v svetu, nadalje pa o nemškem in avstrijskem vprašanju. Molotov je seveda vztrajal pri svojem predlogu o konferenci petih, ki naj bi se sesla maja ali junija letoš, toda vedno znova so mu zahodni ministri to izpodbijali, tak oda se kam daleč se niso premaknili; vendar pa je splošno razpoloženje, sodeč po berlinskih komentarjih, vendarje že ugodnejše od pesimističnega vtisa, kakršnega so sprva slikali.

Zanimiva pa so še razne podrobnosti ob robu uradnih berlinskih razgovorov. Med pomembnejše take dogodke štejejo razgovor Molotova takoli po njegovem prihodu v Berlin z vzhodnonemskim predsednikom Pleckom in ministrskim predsednikom Grotewohlom. Tu gre očitno za forsiranje Vzhodne Nemčije, ki je zahodne sile ne priznava. Nadalje je zelo znano, da je Molotov po drugem dnevu konference priredil večerjo na čast vodji francoske delegacije, zunanjemu ministru Bidaultu. Pač pa je dan prej Molotov odbil povabilo britanskega ministra Edena, ko je ta sovjetskega kolego povabil na večerjo. Tako so se izkazali moskovski računi s Francijo na račun Nemčije, to se pravi za spodkopavanje stare rivalitete med tema dvema državama. Molotov večerje pri Edenu seveda ni mogel popolnoma odkloniti in jo je prestavil za dan po večerji z Bidaultom. Tako bi bilo mogoče sestaviti nekako lesovice prizadevanj, ki jih bo sovjetska delegacija usmerjala: na prvem mestu učiva simpatije Francija, zatem razvita na Veliko Britanijo, glavna borba pa se bo razvila proti Ameriki. To je le nekaj zapažanj po prvih dneh berlinske konference. Vtisi so še neurejenj in poročila netočna. Ni receno, da bo drugje kdo ve koliko boljše, toda kaj več konkretnega bo vendar mogoče nakazati.

Neživljenski Džilasovi »novih idej« so občutili vsi aktivni člani ZKJ — Iz mesta naj se širi revolucionarni duh komunistov na podeželje — Izvoljen je nov mestni komite ZKS v Novem mestu

54 delegatov iz 13 OPO je zastopalo v nedeljo 24. januarja 580 članov ZKS na redni letni mestni konferenci Zveze komunistov Slovenije, ki je bila v sejni dvorani OLO Novo mesto. Na konferenci so bili pooblaščenki predstavniki delovnih kolektivov, JLA in množ. organizacij navzoči tudi član CK ZKS inž. Jože Levstik ter ljudski poslanci Franc Pirkovič, sekretar OK ZKS Novo mesto, Viktor Zupančič, inž. Vilma Pirkovič in Lojze Muren.

Poročilo o delu Mestnega komiteja ZKS Novo mesto in OPO je podal sekretar MK Miha Počrvina, poročilo revizijske komisije pa Franc Horvat. Izvoljen je bil nov 9-članski Mestni komitej, v katerem so: Leon Perhavec, Miha Počrvina, Henrik Cigoj, Ludvik Golob, Ančka Kovarik, Anton Malovašič, Janez Zupančič, St. Požar in Franc Brian. Za člane revizijske komisije so bili izvoljeni: Jože Udovič, Palma Kasenik in dr. Erna Primožič.

CRNOMELJ — središče Bele krajine, se pripravlja na slovesno prvo praznovanje občinskega praznika, ki bo ob 10. obletnici prvega zasedanja SNOS — letos 18. in 19. februarja

mejev mestnega splošnega in komunalnega gospodarstva, razveseljiv procvit številnih podjetij, uspešno uresničevanje načrtov za urejeno notranje in zunanjo podobo našega mesta, vse to potrjuje, da je plodno, požrtvovalno delo komunistov v mestu v vseh letih po osvoboditvi rodilo zaželene sadove. Napori, vloženj v mlado industrijo in osnovne temelje gospodarstva, začenjajo vračati opravljeni trud. Iz leta v leto so sredstva, ki jih

Dolenjski poslanci v stalnih odborih in komisijah obeh domov Ljudske skupščine

V preteklem tednu se je Ljudska skupščina LRS dokončno sestavila. Na skupni seji obeh domov ter na ločenih sejah republiškega zbora in zbora proizvajalcev so bili sprejeti poslovnik in izvoljeni stalni odbori in komisije, v katerih sodelujejo skoraj vsi ljudski poslanci. Prvo skupno sejo republiškega zbora in Zbora proizvajalcev je vodil predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko. Po tem, ko je bil predlog poslovnika, ki ureja delo skupščine in poslancev, soglasno sprejet, je skupščina izvolila stalne odbore in komisije, ki so se takoj sestavili.

Izmed dolenjskih poslancev sta bila v odbor za volitve pri Ljudski skupščini izvoljena Franc Kresc-Coban (za tajnika odbora) in inž. Vilma Pirkovič. Tudi republiški zbor je na svoji ločeni seji soglasno izvolil po poslovniku predvidene stalne odbore, ki so se takoj sestavili. V odbor za organizacijo oblasti in uprave je bil med drugim izvoljen tudi ljudski poslanec Franc Pirkovič. V odboru za gospodarstvo so zastopani kar trije dolenjski ljudski poslanci: Janez Pirnat, Viktor Zupančič in Martin Žugelj. V odboru za zdravstvo in socialno politiko sta člana odbora naša poslanka Franc Kresc-Coban in Alojzij Murn. V mandatno-immunitetni odboru je bil izvoljen poslanec Anton

izpolnjevala svoje dolžnosti, so organizacije, predvsem sindikati, popustile v svojem delu. Najbolj zapostavljeno je bilo — navzlic vsem opozorilom s strani forumov ZKS in pomoči, ki so jo oz. naj bi jo nudili razni tečajji, seminarji, Ljudska univerza in pod. — vzgojno delo in prosvetljanje delavstva in nameštstva. Tu so komunisti v organizacijah in njihovih vodstvih najbolj popustili. Če prištejemo k temu še ozkost pri sprejemanju novih članov v ZKS iz vrst delavstva (izmed 580 članov ZKS v mestu je le 170 delavcev in delavk), je treba na te slabosti resno opozoriti komuniste in OPO. To je konferenca tudi storila. V 36 sindikalnih podružnicah je nad 4100 članov, ki sicer vsi ne stanujejo, pač pa delajo v Novem mestu. 419 članov sindikata je izvoljenih v organe delavskega upravljanja, 380 pa je sindikalnih odbornikov. Za sindikalni splošno izobraževalni in vzgojni tečaj se je n. pr. prijavilo 58 članov, k predavanjem pa hodi povprečno komaj 13 ljudi. Na prvi sklicani občini zbor Svobode v Bršljinu je prišlo od 300 komaj 34 članov itd. Vse to kaže, da čaka sin-

govora o novih oblikah dela komunistov, premo pa se je delalo v takih organizacijah. Po reorganizaciji se nekateri OPO niso znašle in so nekoliko popustile. Boljše bi bilo delo v OPO z manjšim številom članov, manj aktivne pa so bile OPO, ki imajo veliko članov. Zaradi raznih malomarnosti in komunistične ne vrednega življenja je bilo lani izključenih oz. kaznovanih sorazmerno precej članov ZKS (izključenih n. pr. 38).

Precejšen del razpravljanja je bil posvečen odnosom med predsednikom LO MO in Mestnim komitejem; sklenjeno je bilo, da bo posebna komisija preiskala vzroke teh nezdravih trendj. Samostojno ocenjevanje položaja in vloge organizacij Zveze komunistov, ki so se ga posamezne organizacije ZKS v Novem mestu lotile že pred letom, plenumom CK ZKJ, je potrdilo napredek v delu komunistov. Stališče, ki so ga te organizacije zavzele do članov M. Džilasa v »Borbis«, je bilo pravilno. Ugotovile so, da so »nove ideje« Džilasa daleč proč od stvarnega življenja in naše borbe za socializem. Konferenca je izrazila svoje popolno soglasje s sklepi III. plenuma CK ZKJ in v celoti odklanja Džilasove poizkuse miniranja enotnosti v vrstah jugoslovanskih komunistov.

V živahnem razpravljanju je sodelovalo nad 20 diskutantov, med njimi tudi član CK ZKS inž. Jože Levstik, ki je med drugim dejal, da se mora revolucionarnost širiti iz mesta na podeželje. V sklepih, ki jih je konferenca sprejela, je poudarjena vloga komunistov in njihova odgovornost v delu sindikalnih in mladinskih organizacij, nakazano pa je tudi bodoče delo MK in OPO.

Z uspele konference je bila ob zaključku poslana brzojavna čestitka tovarišu Ivanu Regentu k njegovj 70-letnici.

VISOKO ODLIKOVANJE TOV. IVANA REGENTA

Za svoje revolucionarne socialistično delo je bil znani slovenski publicist in bорец za pravice delovnih ljudi, tovarš Ivan Regent pretekli teden odlikovan z Redom junaka socialističnega dela, s katerim ga je ob 70-letnici življenja odlikoval predsednik republike Josip Broz - Tito. Visoko odlikovanje je izročil jubilanu predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko. Iz vseh strani je dobil Ivan Regent čestitke in tople želje, da bi užil še mnogo sreče in zadovoljstva v socialistični domovini, za katero je dal v svojem polstoletnem revolucionarnem boju vse svoje sile in vsa svoja ljubezen.

POMOČ VELIKE BRITANIJE NAŠI DRŽAVI

V okviru tripartitne pomoči, ki jo dajejo zahodne države Jugoslaviji, bo dala Velika Britanija do 30. junija letoš pomoč v znesku 3 milijone funtov šterlingov (okoli 2 in pol milijarde dinarjev). Ta pomoč Jugoslaviji je namenjena za napredek kmetijstva in živinoreje.

Občni zbor trgovskih podjetij OZZ Kočevje

Razpravljanje na občnem zboru je bilo prav šbko. Obravnavali so razne drobniarje, niso pa posegali v številne aktualne probleme sindikalnega dela. Navzoča sta bila tudi Miha Kogoj, predsednik OSS Kočevje, ter Ludvik Blatnik, predsednik OZZ. Oba sta kratko in jedrnat govorila o delu sindikalnih organizacij, o vlogi članov in kako je treba prenašati napredne ideje iz organizacije na vas med kmete. Novemu odboru želimo veliko uspehov pri delu za širjenje in utrjevanje napredne miselnosti med člani. O. K.

Občinski ljudski odbor Skocjan Del. št. 689/1-53

23. maja 1943 je partizanska patrolja napadla karabinjersko postajo v Skocjanu ter prepodila okupatorje iz Skocjana. Zaradi tega napada se je umaknila še ostala italijanska vojska iz Skocjana in okolice ter je bila škocjanska dolina več mesecev osvobodjena. Tako po tem dogodku so se pričele po vaseh volitve v narodnoosvobodilne odbore, s katerimi je prebivalstvo škocjanske doline prvič v zgodovini prevzelo oblast v svoje roke.

Zaradi tega je občinski ljudski odbor Skocjan na predlog občinskega odbora Zveze borcev Skocjan na podlagi 2. točke 50. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19-88/52) izbral na svoji seji dne 20. 9. 1953

ODLOK O RAZGLASITVI 23. MAJA ZA OBČINSKI PRAZNIK OBČINE SKOCJAN

- 1. Člen 23. (trindvajseti) maj se razglašja za občinski ljudski praznik občine Skocjan.
- 2. Člen Ta odlok stopi v veljavo z dnem razglasitve na oglasni deski občinskega ljudskega odbora in z dnem objave v Dolenjskem listu.
- Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Skocjan, dne 15. X. 1953. Predsednik občinskega ljudskega odbora: Blaž Sutar, l. r.

S seje Ljudskega odbora mestne občine Črnomelj

Na redni seji 15. januarja je ljudski odbor mestne občine po prečitavanju zapisnika zadnje seje razpravljala o nekaterih važnih vprašanjih mesta in okolice ter o stanju v občinskih podjetjih.

Brivsko podjetje je odprlo še en lokal. Parna pekarna bo dobila nove stroje in še eno peč. Ker bo poslej tudi garazija JLA imela svojo pekarno, to mestna pekarna razbremenjena. Gostinsko podjetje uspeva zelo dobro, potrebno pa lo znižati cene uslug, ker so res visoke. Kolarsko podjetje se bo zornjalo z okrajnim gradbenim podjetjem »Ograda«, ki bo imelo v bodoče poleg mizarske še kolarsko delavnico. Vodovodni in kleparsko podjetje sta bila dovedaj pod eno upravo, sedaj pa se bosta ločila zaradi boljše organizacije dela. Določena je bila tudi vodarina, ki se bo pobirala na podoben način kot doslej.

Sprejet je bil osnutek pravnice za leto 1954, ki je predviden na 14 milijonov dinarjev dohodkov in izdatkov. V proračunu so predvidena sredstva za ureditev šolskih vrto, ki so bili dosedaj v slabem stanju, prav tako pa tudi primerni zneski za javno razsvetlavo in ozvočenje v mestu. Za popravila občinskih potov je namenjeno milijon dinarjev.

Ljudski odbor mestne občine je na seji razpravljala tudi o pripravah za praznovanje občinskega praznika 19. februarja. Izvoljen je posebni pripravljalski odbor, ki skrbi, da bo prazna čimbolj svečana.

NAŠA GOSPODARSKA DELEGACIJA ZA JUžno AMERIKO

Prihodnji mesec bo odpohtovala naša gospodarska delegacija v Južno Ameriko, kjer bo obiskala Brazilijo, Argentino, Čile in še nekatere druge države. Namen potovanja je poglobitev trgovinske zamenjave s temi državami, ki je že sedaj dokajšnja, obstajajo pa vse možnosti za njeno razširitev.

DELAVNOST KMETIJSKE ZADRUGE V SODRAŽICI

Sodraška Kmetijska zadruga z odsekom za predelovalno industrijo je dosegla lani zelo lepe uspehe. Zrtvovali so precej denarja, da so prostore v bivši Grdinovi žagi preuredili v sodobne, svetle in zračne delavnice. Za pogon strojev so zgradili tudi transformatorsko postajo.

Lesna predelovalna industrija v Sodražici ima zdrave temelje, dober strokovni kader in najboljše upe za prihodnost. Izdeluje predvsem izvozne predmete, raznih vrst oblačilne in podobno. Potrebovali bi pa vsaj 4 milijone kreditov za obratna sredstva. O. K.

Nič starega se ne bo vrnilo

Po vsej državi pripravljajo organizacije Zveze komunistov o sklicu III. plenuma CK ZKJ. Komunisti soglasno obsojajo polzku Milovana Džilasa, da bi razbil enotnost komunistov in prinesel zmedo v partijske vrste. Članki M. Džilasa niso našli ugodnih tal; razbili so se ob jekleni čvrstosti našega delavskega razreda, z obema rokama pa so jih pograbili reaktivni vseh barv in ostanokov, zagriženi sovražniki komunistov, ki upajo, da bodo spet

OBVESTILO
Vse naročnike »Dolenjskega lista«, ki še niso obnovili naročnine za leto 1954, ponovno prosimo, da poravnajo naročnino. Posebno opozorjamo vse tiste, ki dolgujejo že za lansko leto, sicer jim bomo list ustavili z drugo številko v mesecu februarju.
Naročnina znaša mesečno 40 din, četrtletno 120 din, polletno 240 din, letno 480 din.
UPRAVA »DOLENSKEGA LISTA«.

Ing. Anton Zorc:

Kmetijstvo na Kočevskem

ZEMLJA IN PODNEBJE NA KOČEVSKEM

Zaradi razmer v času vojne in razvoja povojnega gospodarstva so nastale v kmetijstvu okraja Kočevje v primerljavi s predvojnimi stanjem bistvene razlike. To se odraža tako v strukturi kmetijskih zemljišč, kakor pri usmeritvi in intenzivnosti kmetijske proizvodnje. Zato je namen tega opisa, da prikazemo obstoječe stanje in nakažemo možnosti izboljšanja z izvajanjem najnujnejših ukrepov v našem kmetijskem gospodarstvu.

Da bi laže razumeli smer naše kmetijske proizvodnje, je potrebno poznati naravne prilike, ki nanjo močno vplivajo. Celotno področje okraja Kočevje pripada kraškemu svetu. Obdelovalna površina so v glavnem kraška polja, doline, uvale in vrtače. Celotno kmetijsko površino pa obkrožajo večji in manjši gorski grebeni, porasli z obsežnimi gozdovi. Izrazito kraško obeležje dajejo zlasti vodne razmere celotne Kočevske. Razen Kolpe in Čabranke, ki sta mejni reki med okrajem Kočevje in Hrvaškijo, so vse ostale tekoče vode ponikalnice. Skozlji Kočevje teče Rinja, dolga komaj 14 km, ki prihaja na dan nad Slovensko

vasjo, teče približno do Dolge vasi in Livolda, kjer se spet zgubi pod zemljo. Ob gornjem toku Rinže, od izvira do Kočevja, je globoka zemlja. Radi neurejenega toka Rinže pa je ta zemlja, v celoti okrog 100 ha, kisla in zamočvirjena. Tako Rinža ne koristi kmetijski pro-

izvodnji na tem področju, ampak celo onemogoča njen razvoj. S saniranjem tega ozemlja bi pridobili prav dobre travnike, površine z visokimi pridelki in z dobro kakovostjo sena. Izrazite ponikalnice, ki v suši hitro presušijo, pri nekaterih večjem deževju pa že po-

plavljajo, so Ribnica, Tržišnica in Blistrica v predelu Dolenja vas — Ribnica — Zlebič — Sodražica do Zimaric. Zlasti hitro se razlije voda po travnikih in celó njihvah pri Dolenji vasi. Vodne razmere tega predela bi bilo treba verjetno reševati v povezavi z Mokricami, to je zamočvirjeno področje pri gornjem toku Rinže. Izredno kratek tok, je nekaj sto metrov, ima Rakitnica. V velikolaškem predelu je treba omeniti predvsem Rašico in nekaj majhnih

KOČEVJE — en sam spomenik naše revolucije — je v preteklem letu vstalo iz ruševin in je danes eno najpriznanišjih mest v Sloveniji

Bo v Klavevžu drugače?

Ni res, da sindikalne podružnice nimajo kaj delati! — Zakaj se sindikati ne borijo proti samovoljni posameznikov, katrcim koristi ljudske skupnosti niso nič mar?

V času sindikalnih zborov smo. Po pripravah in poteku letnih skupščin lahko ocenimo delo posameznih sindikalnih podružnic in njihovih upravnih odborov. Povprečna dobra udeležba na občnih zborih potrjuje, da se člani zavedajo pomena svoje stanovske organizacije.

Tudi na državnem posestvu Klevevž pri Šmarjeti so imeli pred kratkim letni občni zbor sindikalne podružnice. Tajnica podružnice ni imela kaj poročati, saj so imeli lani le dva množična sestanka, upravni odbor podružnice pa je imel vse leto tudi samo dve seji. Toda, ker ni imel vsled nedelavnosti kaj poročati upravni odbor, so toliko več povedali člani podružnice! Našli so vrsto nepravilnosti v podjetju, ki bi jih moral že davno rešiti delavski svet ali upravni odbor, pobudo za to pa bi moral dati upravni odbor sindikalne podružnice. Tako pa sestankom niso sklicevali, češ da se jih delavci »nočejo udeleževati«. Delavci pa so prišli, da upravni odbor sindikata in uprava posestva sestankov sploh nista sklicevala.

O vzgojno političnem delu kot osnovni nalogi sindikalne podružnice ni bilo niti govora, pač pa so kar deževali medsebojni občutki in kritika na vrsto nepravilnosti posebno na račun upravnika. Upravnik je hkrati tudi kletar in delavec mu očitalo, da rad popiva. Ko je šel poleti na dopust na Štajersko, je odnesel ključ od kleti kar s seboj. Povedali so tudi, da so šli delavci uro daleč na delo peš, upravnik pa se je za njimi pripeljal na zapraviljivku, na katerem bi se lahko peljali tudi delavci. Upravnik ne upošteva predlogov predsednika delavskega sveta. Ko mu je ta omenil razpored letnih dopustov, je upravnik samo pripomnil, da bo to že sam uredil. Za delo na državnem posestvu niso plačali delavkam, ki so na dan delale, kot to določa uredba. Tudi nadurnega dela niso izplačevali delavkam za delo na dan tedenskega počitka. Delavke, ki molzejo krave, nimajo z zakonom določenega prostega dneva v tednu, ampak delajo vsak dan. Te so povedale tudi, da jih zmerjajo, češ zakaj krave nimajo več mleka.

Se več drugih stvari so povedali člani sindikata na občnem zboru. Postavili so vprašanje, kje je okrog 100 litrov žganja, od katerega so delavci dobili komaj 10 litrov, druga količina pa je nekam »izginila«. Upravnikova žena je zmerjala delavke, ki so prišle po plačo, s smrkljami in podobnim. Za krompir imajo dobre kletne prostore, krompir pa so vskladevali v šrambo za seme, kjer je namrznil. Upravnik je imel za sebe prašiča, katerega pa je krmila delavka, ki krmliti tudi prašiče posestva; upravnik ima na posestvu tudi okrog 30 svojih kokoši itd.

Sklenili so, da bodo vse te nepravilnosti v najkrajšem času. Nepravilnosti, o katerih so se pogovorili na občnem zboru, pa kažejo dovolj zgovorno, kako potrebni so redni sestanki sindikalnih organizacij in kako potrebno je tesno sodelovanje sindikalne podružnice z upravnim odborom posestva. Ker so o tem premalo govorili in razpravljali, člani najbrž niso bili poučeni o svojih pravicah in dolžnostih ter o vlogi delavskega samoupravljanja. Prav zato pa tudi disciplina ni bila dobra. Videlo se je tudi, da člani zelo malo berejo časopise, saj niti eden ni naročen na Delavsko enotnost.

Ce bo sklep o rednih mesečnih sestankih, ki so ga sprejeli obveljal, potem bodo prav gotovo nepravilnosti in samovolja upravnika kmalu prenehale.

nedostatke odpravili v najkrajšem času. Nepravilnosti, o katerih so se pogovorili na občnem zboru, pa kažejo dovolj zgovorno, kako potrebni so redni sestanki sindikalnih organizacij in kako potrebno je tesno sodelovanje sindikalne podružnice z upravnim odborom posestva. Ker so o tem premalo govorili in razpravljali, člani najbrž niso bili poučeni o svojih pravicah in dolžnostih ter o vlogi delavskega samoupravljanja. Prav zato pa tudi disciplina ni bila dobra. Videlo se je tudi, da člani zelo malo berejo časopise, saj niti eden ni naročen na Delavsko enotnost.

Ce bo sklep o rednih mesečnih sestankih, ki so ga sprejeli obveljal, potem bodo prav gotovo nepravilnosti in samovolja upravnika kmalu prenehale.

Ignacij Mugerij

Ali je Dolenjska spet pozabljena?

Na Direkciji državnih železnic Slovenije so pred dnevi sklenili, da bodo s 15. majem uvedli na nekaterih progah v Sloveniji motorne vlakove. Navedene so razne proghe, koder bodo vozili ti vlaki, samo Dolenjske ni med njimi. Pa bi si tudi mi Dolenjci želeli tak vlak. Kako potreben bi bil za nedeljske izlete na morje, za množične izlete na Dolenjsko iz drugih krajev in podobno. Zelo primerno bi bilo, da bi vozil motorni ali pa vsaj navadni pospešeni vlak zjutraj iz Belega kraja in v Ljubljano s povratkom v večernih urah, ki bi se ustavljal samo na večjih postajah.

Pripomniti moramo še, da so na progi Ljubljana—Karlovec v prometu najstarejši vagoni, mnogo slabši kot na katerikoli lokalni progi v Sloveniji. Ali Dolenjci ne plačujemo prav take prevozne tarife kot drugje? Ne vemo, po kakšnih »zaslugah« je za Dolenjce res vse dobro. — Nekaj časa so železničarji trdili, da če pošljejo nove, lepe vagone čez Kolpo, jih ne dobe več nazaj. Ali ta prozoren izgovor še vedno drži, ali je to edini vzrok, da se Dolenjci vozimo v najslabših vagonih? Popolnoma razumemo (Dolenjci smo to razumeli vedno), da ni mogoče vsega napraviti naenkrat, razumemo velike težave železniške

Kako bo z upravo stanovanj

(Nadaljevanje s 1. strani)

nje morajo pregledati, mu izmeriti površino, hkrati pa ugotoviti udobnost, oziroma kvaliteto. Peta komisija pa nadzira delo ostalih štirih komisij. Proti odločitvi ocenjevalne komisije glede kategorije stanovanja se stanovalec lahko pritožijo. Da bo delo pravilno in uspešno opravljeno, naj stanovaleci in hišni lastniki nikar ne ovirajo komisij pri delu, ampak jim naj skušajo čimbolj pomagati.

Ko bo končan popis vseh stanovanj bo šele mogoče določiti najemnine za posamezne kategorije. Uredba določa, da mora biti najemnina povprečno za 50% višja od dosedanje. Bodo pa precej velike razlike; doslej

Dokler priprave za prehod na upravljanje stanovanj po novi uredbi ne bodo končane, se plačuje najemnina kot doslej.

Odlok o javnem redu in miru

Okrajni ljudski odbor Novo mesto je na podlagi 2. odstavka 15. člena in 4. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-88/52) v zvezi z 8. členom zakona o prekrških zoper javni red in mir (Uradni list LRS, št. 16-88/49 in št. 40-154/51) ter 2. in 4. členom temeljnega zakona o prekrških na seji občnega zborov, dne 24. septembra 1953 sprejel

ODLOK o javnem redu in miru.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Državljanj morajo uravnavati svoje vedenje in ravnanje tako, da ne motijo dela, razvedritja in počitka sodržavljanov, da varujejo javno moralo, pačjo na čistost, ne kvarijo lepote zunanje okolice lica naselij, ne delajo škodo na javnih prostorih in ne ogrožajo ljudem zdravja.

Dobrine iz prednjega odstavka veljajo upravnemu kazensko varstvo po predpisih tega odloka.

II. VARSTVO MIRU

2. člen

Prepovedano je vsako dejanje na javnem ali zasebnem prostoru, ki moti mir okolice. Prepovedano je:

1. uporabljati zvočnike, radioaparate, gramofone in druga glasbila ali karšne koli druge naprave tako, da se v veliki meri moti okolica;
2. uporabljati v nočnem času po strajanih naseljih motorna vozila, ki nimajo izpušne dušilke;
3. od 22. do 5. ure so prepovedana vsa dejanja, ki kakor koli motijo nočni mir. Izvzeta so motnje, ki izvirajo iz kmetijskega ali industrijskega dela.

Zabavne sprede in prireditve, ki trajajo čez 22. uro, se morajo izvajati v zaprtih prostorih tako, da ne motijo nočnega mira.

III. CERKVENO ZVONENJE

4. člen

Cerkveno zvonjenje je dovoljeno:

- a) v zvezi z rednimi cerkvenimi obredi enkrat za posamezne obrede in sme trajati največ eno minuto;
- b) zjutraj in v epodne sme trajati največ eno minuto;
- c) pri pogrebi sme trajati največ tri minute.

Prikrivanje z zvonovi ni dovoljeno.

Ce je nujno potrebno zaradi miru kot na primer v bližini javnih ustanov, sme tajništvo za notranje zadeve OLO na določeni krajih in ob določenem času predpisati nadaljnje omejitve zvonjenja.

III. VARSTVO MLADINE

5. člen

Mladina pod 16. letom starosti ne sme brez spremstva staršev ali drugih odraslih oseb:

1. udeleževati se javnih prireditelj, ki se končajo po 22. uri;

2. obiskovati gostin in drugih podobnih lokali;

3. obiskovati kino-predstav, ki se končajo po 22. uri;

4. javnih plesov se mladina pod 16. letom starosti sploh ne sme udeleževati, mladina med 16. in 18. letom pa samo v spremljevanju staršev ali drugih odraslih oseb, vendar ne po 22. uri.

Za šolsko mladino veljajo šolski predpisi, kolikor so strožji.

Zaradi prekrškov iz 1. odstavka tega člena se kaznujejo mladoletniki ali njegovi starši kakor tudi lastnik, zakupnik ali uslužbenec obrata.

IV. VARSTVO ZDRAVJA, CISTOČE IN ZUNANJEGA LICA NASELIJ

6. člen

Prepovedano so vsa dejanja, ki ogrožajo ljudem zdravje, nasprotujejo javni čistoti ali kajzijo zunanost strajanih naselij, in sicer:

1. metati odpadke, pljuvati ali drugače pomazati tla ali predmete na javnih prostorih;
2. poškovati, uničiti ali odstraniti posodo za odpadke, nameščeno na javnem prostoru;
3. odlagati odpadke ali gnoj na mestih, ki niso za to določena, posebno ob javnih cestah in poteh;
4. odlagati odpadke na prostem, kjer so izpostavljeni sončni pripek, da se širi smrad zaradi razkrajanja;
5. spuščati odpadke in gnojnico na javno pot ali v odprt cestni jarek;
6. nameščati lepake, letake ali objave na mestih, ki niso za to določena, pisati po postojnih, po zidovih, ograjah ali javnih lokali;

V. VARNOST DRUŽBENE DISCIPLINE

7. člen

Vsak državljan se mora spodobno vesti na javnih prostorih in se izogibati dejanj, s katerimi se krši družbena disciplina in moti gibanje in delo ter razvedritje sodržavljanov, ali dejanj, ki jih za javno moralo, Prepovedano je:

1. izvajati, nadlegovati, smečiti ali ogrožati osebe v javnih in zasebnih prostorih;
2. neti nesodobne ali žaljive besede, govoriti nesodobno, preklinjati, žaliti z nesodobnim vedenjem čut dostojnosti drugih, kazati nesodobne slike ali predmete;
3. kljub opominom se zadrževati v gostinskem lokalu po končanem obhajevanju časa;
4. sprožati pretepeti živali ali jih neobremenjevati in jih uporabljati za dela, ki jih zaradi bolezni, onemoglosti ali starosti ne zmorejo.

VI. VARSTVO LJUDI IN PREMENOŽJA

8. člen

Prepovedana so vsa dejanja, s katerimi se ogroža varnost ljudi oziroma premoženja in sicer:

1. pustiti ob javnih poteh ograjo ali živo mejo v takem stanju, da ogroža varnost, ovira promet ali kazi zunanje lice;
2. poškovati ali odstraniti tabele ali druge javne znake ter svetilke, nameštene za razsvetljavo javnega prostora;
3. opustiti popravilo zgradb ali naprav, če ogrožajo varnost;
4. poškovati ali pomazati ljudi ali prečelje stavb z brezobzirno vožnjo;
5. popisati ali drugače poškovati vojaške obrambne objekte;
6. z metanjem kamenja ali drugih predmetov ogrožati ljudem varnost;
7. motiti javne shode, zborovanja, sestanke ali druge javne prireditve;
8. zadrževanje otrok pod 16 let starosti brez nadzorstva na prometnih krajih, posebno ob cestah.

VII. KAZNI

9. člen

Za prekršek se kaznuje v denarno kaznijo do 3000 din. kdor prekrši prepovedi ali dolžnosti, našteje v 2. členu (razen v 2. točki), v 3., 4., 5. členu, v 6. členu (razen v 1., 2., 6. in 7. točki), v 7. členu (razen v 2. točki) in 8. členu.

Za kršitev predpisa pod 8. točko 8. člena se kaznuje osebe, ki jim je poverljena vzgoja ali nadzorstvo nad otroci.

Pripadniki ljudske milice smejo takoj na mestu od tistih, ki jih zalotijo pri prekršku, izterjati denarno kazen v znesku 50 din za prekršitev odloč iz 2. točke 2. člena in iz 1., 2., 6. in 7. točke 6. člena.

VIII. KONČNE DOLOČBE

11. člen

Javni prostor je po odloku tisti prostor, ki se uporablja za javni promet, kakor tudi javnosti dostopen prostor.

Določbe tega odloka ne veljajo za območje ljudskega odbora mestne občine Novo mesto. Ljudski odbor te občine bo kot ljudski odbor mestne občine s posebnimi pravici imel samostojen odlok o javnem redu in miru.

Ta odlok velja od osmega dne po objavi v Uradnem listu LRS. Novo mesto, dne 24. sept. 1953. Stev. I-9233/53.

Predsednik OLO: Viktor Zupančič, I. r.

(Opomba: Gornji odlok je izšel v I. številki Uradnega lista LRS dne 14. I. 1954 in je začel veljati 8. dan po objavi v Uradnem listu, torej 22. januarja 1954.)

potočkov. Čeprav so to ponikalnice, ki celó presušijo, so ob obeh straneh njihovega toka kisli in zamočvirjeni travniki. Z ureditvijo toka in napravo nekaj odtoknih kanalov bi močno spremenili rodovitnost travnikov ob teh vodah. Manjša, kratka potočka sta pri Kočevski reki in pod Banjo loko. Studenci so zelo redki in večinoma nestalni. Posebno težko je s preskrbo z vodo v vsem predelu ožje Kočevske in v predelu Loški potok — Draga. Tu je odvisna preskrba z vodo skoraj samo od zalog v vodnjakih, ki jih pa primanjkuje in ne zadoščajo potrebam. Vse našteje vode namakajo majhne površine, v sušnih letih hitro vpadajo ali presušijo in zato pravo malo ali sploh nič ne blažijo suše in njenih posledic. Nasprotno pa v deževju hitro in toliko narastejo, da nastopijo naenkrat večje poplave, ki uničijo pridelke na njihovem območju. Ker nastopa deževje največ spomladi in jeseni, se škoda teh poplav še posebno občuti.

(Konec prihodnjih)

**

Kako je z elektriko v Bojanji vasi?

Prebivalci Bojanje vasi so nam poslali pismo vprašanje, kako je z napeljavo elektrike v njihovo vas. Pišejo, da so drogovne že pred enim letom pokopali (najbrže postavili?) od Radovice do Bojanje vasi, pa tudi kredit jim je baje že odobren. Delo pa navzlic temu stoji. Mislijo, da si je Bojanja vas zaslužila elektriko, saj je prispevala lep delež k zmagi v NOV.

Bojančani prosijo OLO v Črnomlju in upravo DES, da jim javno odgovorita, kako je z elektriko za Bojanjo vas.

SMRT V SNEGU

19. januarja so našli med vasjo Podplana in Travo v kočevskem okraju v snegu mrtvega 72-letnega starčka Rudolfa Vesela iz Zblitke pri Kočevju. Vse kaže, da je starček na poti omagal in zaradi mraza umrl.

Od k u p u j e m o

Furnirsko hlodovino vseh vrst

hlodovino: smreko, jelko, bor, hrast, bukev, javor, jesen, oreh itd.

Plačujemo po najvišjih dnevnih cenah

SAVINJA LESNA INDUSTRIJA CELJE

Računovodstvo na naši kmetiji

(Kaj sem videl v službi pri francoskem kmetu)

Kmet, ki ima toliko raznih panog v svojem gospodarstvu, ni nikdar dovolj učen; obrtnik se uči tri leta, kmet pa vse življenje. Pameten nasvet je vedno dobrodošel in marsikaj prepriča tudi nesrečo.

Mož gospodar je bil kot moder, razumen mož izvoljen za ljudskega poslana v francoski parlament. Bil je zdoma večkrat po več tednov, mene je na vpejal v svoje gospodarstvo in sem bil takorekó njegova desna roka. Tako sem mu vodil tudi knjigovodstvo.

Imel smo več kolonsko knjigo, takozvani ameriški žurnali, kamor smo vpisali vse dohodke in izdatke za vsako panogo gospodarstva posebej. Prva kolona je bila »Gospodarstvo«. Tu smo zapisali davke, takse, razne upravne stroške, dolgove, posojila in investicije.

Rubrika »Gospodinjstvo« je bila najboljšejeja po vpisih. Vpisani so bili vsi izdatki — za sol, moko, sladkor, mlo, kvas in sploh za sleherno gospodinjstvo. Knjiga je imela svoje kolone še za vrtnarstvo, živinorejo, sadjarstvo, poljedelstvo, gozdarstvo, čebelarstvo, za obleke obutev, za razna popravila in v bližini kak kmetijski tečaj ali predavanje in se ga je gotovo udeležil. Dvoleten je bil za vsak pameten nasvet in pri njem sem se mnogo naučil.

pregleda, toda če vse te raznovrstne drobne izdatke na koncu leta sestevamo, vsota pri marsikaterem gospodarju presega zemljiški davek.

Da smo imeli pri hiši tehtnico, je umljivo samo po sebi; imeli smo celó tri, eno v kuhinji, eno v kleti in eno v čebelnjaku.

Ob žetvi smo stehali en mernik pšenice, ostalo pa zračunali po številu mernikov. Tako smo imeli pregled čez ves pridelek žita, krompirja, koruze, pese, repe, korenja, semena itd.

Za živinorejo smo vodili posebno knjigo, kakor smo zapisovali vsj prirastek govedi, prašičev in ovc. Vsakega pol leta smo tehtali vso živino, prašiče, ovce in teleta doma, veliko živino pa v bližnjem mestu.

Posebna knjiga je bila tudi v čebelnjaku, vanjo smo zapisovali vse, kar se je dogajalo v panju, za vsako čebelno družino posebej.

Imeli smo kajpak tudi točen pregled gozdov, koliko je prirastalo letno, koliko je tega ali onega lesa za posek, koliko za hlode, koliko stavbnega lesa, kaj je za kurjavo, tanin itd.

Naloga so vedno imeli določeno količino rezanega suhega lesa, trdega in mehkega razen dimenzij za domačo rabo in za prodajo, kakor tudi lesa za popravilo raznega

vse gozdove, pregledali meje in mejnike, prirastek dreves, donos stelje, škodo od snega in viharjev.

Za tako pregledovanje smo porabili nedeljsko dopoldne, popolnoma je bilo določeno za počitek in razvedrilo, seveda ob dobri malici in ob bokalu pristnega domačega riziinga.

Nobenemu, tudi mladim ne, ni prišlo na misel, da bi pohajkovali po vasi ali razgajali po vaški gostilni. Kajpak smo si privoščili zabave tudi izven domačega krova; če je bila kje kaka prireditve, je gospodar zapregel konje in nas popeljal tja.

Veliko smo delali, zraven se pa veliko učili in si nabirali skušenj za življenje. Z veseljem se spominjam tistih časov pri tem naprednem francoskem kmetu. Ko sem pozneje kmetijo, sem takoj tudi jaz vpeljal knjigovodstvo za svoje gospodarstvo.

Tudi izkušnje, nabrane po svetu, po katerem sem hodil z odprtimi očmi, sem doma s pridom uporabljal. Čudim pa se našim kmetom, ko pravijo, da že vse vedo, da ne potrebujejo nobenega učenja, da ne čutijo potrebe, da bi si naročili kak strokovni časopis o poljedelstvu, sadjarstvu, vinogradništvu ali kako strokovno knjigo, niti nočejo obiskovati raznih strokovnih predavanj, saj bi to bilo samo njim v korist, in v kakšno korist! Staro pravilo, in sicer kmečko pravilo je: učil se vse življenje!

Belokranjski kmet

Enkrat na mesec smo obšli

TO IN ONO

Štirje strahovi

Stevens, vodja ameriških demokratov in bivši kandidat za predsednika republike je rekel zadnjič:

»Odkar so oblast prevzeli republikanci, so štiri svobode predsednika Roosevelta zamenjali s štirimi strahovi. Danes pri nas vlada strah pred krizo, strah pred komunizmom, strah pred samimi seboj in strah pred svobodo.«

V Franciji bodo odpravili 12 ječ

Francoska vlada je sklenila zapreti 12 jetnišnic, ker ji primanjkuje denarja; tako je sporočilo pravosodni minister. Pro račun za leto 1954 predvideva v ta namen znatno manjše izdatke. Zaradi ukinitve 12 jetnišnic pa jetnikov ne bodo izpustili, pač pa jih bodo združili, oziroma premestili v druge zapore.

Ker bo sedaj še manj denarja, zaposelniki gotovo ne morejo pričakovati, da se bodo v zaporih zredili.

Svojevrstna stavka

Japonski železničarji so začeli groziti s stavko če jim ne povišajo plač do določene rane. Stavkati pa so nameravali na ta način, da bo 5000 lokomotiv v vsaj državi začelo ob točno določenem času in za določen čas piskati. Izračunali so, da bi parni, ki bi šla pri tem v nič, stala železniško upravo kar 2.500 dolarov.

1953/54

Mesec Dolenjskega lista podaljšan do 15. februarja

Lepo število novih naročnikov si je pridobil Dolenjski list v januarju. Posebno se je postavila Bela krajina, kjer v zadnjem času zanimanje za dolenjski tednik še prav posebej naraste. Organizacije in posamezniki si prizadevajo, da bi se naš list zares razširil v vseh krajih. Ne moremo pa tega trditv o Kočevju, kjer se okrajna vodstva organizacij in posamezniki — z rednimi izjemami — ne zmenijo mnogo za razširitev lista, niti jim ni mar dopisovanje. Kakršno zanimanje — tak je odmev. Zato na Kočevskem mnogo ljudi še vedno ne poznajo Dolenjskega lista. Čeprav smo poslali vsem občinskim odborom SZDL v začetku januarja propagandno gradivo, je število letošnjih novih naročnikov za kočevski okraj mnogo, mnogo prenizka.

pa tudi nekaterih novih naročnikov, da bi rok vplačil naročnine podaljšan. Mnogi bi si radi list predplačili za celo leto, ali pa vsaj pol leta naprej, pa tega v januarju niso zmogli. Zato smo se odločili, da mesec Dolenjskega lista podaljšamo

DO 15. FEBRUARJA.

Vsak, kdor bo do 15. februarja 1954 vplačal celotno ali polletno naročnino, bodisi da je star ali novi naročnik našega lista, bo sodeloval v velikem nagradnem žrebanju, ki bo v drugi polovici februarja. Žrebanje bo v tisti občini, ki bo tega dneva pridobila največ novih naročnikov na naš list. Vse kaže, da se letos ta prednost obeta Črnomlju in bomo menda kar prav, če se kolo sreče zasuka tokrat v središče naše drage Bele krajine. Mnogi novomeški naročniki na tistem celotno upajo, da bo res tako — po-

tem (tako pravijo) bodo darili deležni tudi bralci Dolenjskega lista tostran Gorjancev. Saj se morda še spominjate, da so lani skoraj vsi glavni dobilci našega noveletnega nagradnega žrebanja odšli v Belo krajino. »Zato naj bo letos narobe!« pravijo novomeški naročniki: žrebanje v Črnomlju, darila pa — upajmo, tudi k nam ...

Vendar — ne želje posameznikov, temveč številke bodo odločile. Do 15. februarja bomo počakali, nato pa objavili pre-

gled vseh novih naročnikov po občinah. Še je čas, da tudi ti iste organizacije SZDL, ki se doslej niso zmenile za razširitev našega tiska, popravijo zamujeno. Ne pozabimo: pestrost in obseg lista sta v veliki meri odvisna od njegove naklade, od čimvečjega števila stalnih naročnikov. V vsako hišo Dolenjski list! Je geslo, ki nas vodi v prizadevanju, da bi v dolenjskim časnikom zares seznanili slehernega prebivalca naših treh okrajev.

Komu privoščite letošnje prvo nagrado?

Jože Požek, rudarski nadzornik rudnika v Kanizari, je ob lanskem noveletnem nagradnem žrebanju našega tednika dobil 1. nagrado — kompletno kuhinjsko opremo. Ko smo ga pred dnevi prosili, naj nam pove, komu privoščijo letošnje kolo, nam je iz politične šole pri CK ZKS, kjer se trenutno nahaja, odpisal, da ga veseli, ker smo se ga spomnili. Prvo nagrado, lepo žensko kolo, naj po njegovem mnenju dobi kdorkoli izmed rednih naročnikov in predplačnikov Dolenjskega lista.

»Čimprej si naročite Dolenjski list, pa boste lahko postali srečni dobilnik, kakor sem bil jaz preteklo leto!« zaključuje tov. Požek svoje pismo in pristavlja, da mu kuhinjska oprema dobro služi. Ker se je lani kmalu po našem žrebanju poročil, mu to prav radi verjamemo. In ko se bo kolo sreče okoli 23. februarja sukalo ter iskalo sreč-

ni, ki naj postane lastnik ženskega kolesa, bi bilo prav — če bi to srečo izžrebal tovariš Požek osebno. Saj je že lani pokazal, da ima srečno roko, zato ga javno povabimo na letošnje žrebanje!

Lani Jože Požek, koga?

»Več člankov o vzgoji otrok!«

Milničnik postaje LM iz Mokronoga so nam pred dnevi poslali pismo, v katerem poročajo o svojih vtisih o Dolenjskem listu. Posebno jih zanimajo v časniku razne kritike, sodna rubrika itd., priporočajo pa nam, naj objavljamo več člankov za vzgojanje otrok. Posebno na njihovem področju je opaziti precej zanemarjene in slabe vzgoje. Željivo dobrih nasvetov za starše in poučnih člankov s primeri slabih in dobrih vzgoj. Ustregli jim bomo tudi s tem.

Ko bi se imel Dolenjski list večji obseg, pa bi lahko ugodili tej in še marsikakšni podobni in koristni želji! Se dananj obseg listu pa komaj zmoremo zaradi visokih cen papirja in tiskarniških stroškov.

Do 25. januarja 544 novih naročnikov

V času od 1. do 25. januarja se je naročilo na Dolenjski list 544 novih naročnikov, izmed teh:

- v okraju Črnomelj 200
- v okraju Kočevje 60
- v okraju Novo mesto 216
- razne pošte v LRS 53
- v inozemstvu 15

Največ prizadevanja za razširitev lista so do preteklega tedna pokazali v Beli krajini, ki ima po zadnjih podatkih že več 1450 stalnih naročnikov. Nove naročnike, ki si bodo list naročili v prihodnjih dneh in ga predplačili bodisi za celo leto ali vsaj pol leta naprej, bomo vključili v noveletno nagradno žrebanje. Pohitimo — V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LIST!

»... 25 let sem že ameriški državljan, toda še vedno zaveden Belokranjec!«

Med novimi naročniki, ki so se v zadnjem času naročili na Dolenjski list, je tudi belokranjski rojak v Ameriki M. V. Schneller iz Clevelanda. V obštrnem pismu, ki nam ga je poslal skupno z naročnino, beremo med drugim:

»Pošiljam dva dolarja kot naročnino za vaš list, katerega vsak teden komaj dočakam. Prvič nam ga je dal brati pred dvema leti Jože Moravec, ki je bil tu jugoslovanski konzul. Tudi on je Belokranjec in smo bili nanj zelo ponosni. Tukaj imamo tudi »Belokranjski klub«. Vsakemu ameriškemu Jugoslovancu s ponosom povemo, da Belokranjec nimamo »beguncev«, ker med Belokranjci ni bilo izdajalcev. Akoravno smo tukaj že po 30 in 40 let, dobro vemo, koliko so Belokranjci storili in trpeli za osvoboditev domovine. S ponosom v srcu vsakomur povemo, da je bil naš velik pesnik Oton Zupančič Belokranjec. Tudi sedanjí svetnik jugoslovanskega veleposlaništva v Washingtonu, Ziga Vodušek, je poročen z Belokranjko.

Za naš ameriške Belokranjce je Dolenjski list najlepša zve-

za med nami in vami, ker nikjer ne dobimo toliko novic iz domačih krajev kot prav v vašem listu. Z veseljem ga preberemo in z vemo, kaj se godi v naši stari domovini. Jaz sem doma s Sinjega vrha in čeprav sem že 25 let zvest ameriški državljan, sem še vedno zaveden Belokranjec.

Prosimo vas, sporočite v vašem listu, da bratstvo pozdravljam Jožeta Moravca, ki je sedaj v Beogradu in mu vsi Clevelandski Belokranjci želimo veliko uspehov!

M. V. Schneller, Cleveland - Ohio, USA.

»Naročnina je malenkostna v primeri s koristjo, ki jo imamo od lista!«

Tako pravi naš naročnik tov. Cvetko Smolčič iz Kočevja, ki si je Dolenjski list naročil lani in mu bo ostal zvest tudi v bodoče. Posebno mu ugaja popotna torba Janeza Potepuha, ki pa le malokrat zaide na Kočevsko (ima menda slabe izkušnje z dopisniki v tem okraju!).

Tankova mama iz Vint pri Sodražici, po domače »Tagurajna«, je prav tako med vnetimi bralci našega časnika. Vsa družina ga rada bere.

»Z vsake številke vzemem kaj novega, pa tudi fantu, ki hodi v gimnazijo, koristi branje lista, saj se iz njega med drugimi učim tudi lepega slovenskega jezika!« je dejala našemu dopisniku, ko jo je pretekli teden obiskal.

Listu želi dober napredek

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LIST!

Okraj Kočevje ima narodnih herojev

Ob deseti obletnici drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu, 23. novembra lani, je Kočevska dobila 6 novih narodnih herojev. Tako jih ima sedaj z Majdo Silc, ki je bila imenovana že prej, sedem. Na novo so bili imenovani: Šeško Jože in Marincelj Janko iz Kočevja, Remih Duško iz Salke vasi, Omerza Ivan-Johan iz Dolge vasi, Čelinski Andrej iz Novih sel in Ozboj Jože iz Belice. Zadnja dva sta oficirja JLA, vsi ostali pa so med NOB darovali svoja življenja v borbi proti fašističnemu okupatorju. Ogledamo si danes na kratko življenje in delo narodnega heroja Jožeta Šeška.

Šeško je bil rojen 4. decembra 1908 v Stari cerkvi pri Kočevju. Po ljudski šoli je študiral gimnazijo, nato pa odšel na ljubljansko univerzo. Kot aktivnega političnega delavca v naprednem socialističnem gibanju ga je začel tedanjí protijudski režim zasledovati in preganjati. Na univerzi mu je šla trda, saj

posu rečni starši niso mogli posebno pomagati, zato se je preživljal z instrukcijami. Po končanem študiju je kot profesor nastopil svoje prvo in zadnje službeno mesto na klasični gimnaziji v Mariboru, toda že po treh mesecih so ga viadajoči kapitalistični in klerikalni krogi vrgli iz službe, češ da je zaradi širjenja komunističnih idej državi nevaren element. Kmalu nato so ga zaprli in 1933 je bil pred okrožnim sodiščem v Novem mestu obsodjen na šest mesecev zopora. Ko je prišel iz zopora, službo seveda ni več dobil. Edini zaslužek mu je bilo inštrukiranje dijakov in priložnostno dopisništvo, s katerim se je rad ukvarjal.

V vseh svojih člankih je Jože Šeško dosledno zastopal in branil pravice delovnega ljudstva, predvsem pa delavskega razreda. Obravnaval je njegov težki socialni in politični položaj, razkrinkaval razrednega sovražnika ter je stopal na čelu borbe izkori-

šanih delovnih množic. Dobra je doumel težki položaj Slovencev na Kočevskem, na kar je opozarjal tudi proletarijat nemške narodnosti ter ga skušal pridobiti za skupno fronto in borbo proti izkoriščevalcem. Ni čudno, da so delovne množice Kočevske vidtele v njem svojega pravega voditelja.

Vzvel se je v položaj delavskega razreda in delil z njim njegovo usodo. Globoka ljubezen do domovine in velika vera v zmago socializma pa tudi trdo življenje v revolucionarni borbi ga je prekalilo v junaškega borca in sposobnega partijskega voditelja na Kočevskem. Aktivno je sodeloval in delal v vsem družbenem življenju. Nenehno je krepil in množil partijske vrste, zbiral okrog Partije vse, kar je bilo naprednega. Organiziral in vodil je stavke rudarskih, tekstilnih in drugih delavcev, ustanovil je delavsko prosvetno društvo Svoboda, potem, ko je bila Svoboda prepovedana, pa Vzajemnost. Na slehernem koraku se je boril za prevzgojo delovnih ljudi v naprednem duhu. Ni hče ni mogel ukrotiti njegove borbenega duha za uredništev marksiističnih idej, ki jih je praktično uve-

ljal javno ljudstvom. Kar proti sovražniku na Kočevskem se je boril tudi proti Kulturbundu in klerikalnemu farizejstvu. Ob razpadu stare Jugoslavije je med prvimi sledil klicu Partije za borbo proti fašističnemu okupatorju in domačim izdajalcem. Bil je prvi organiza-

tor in prvi borec vstaje na Kočevskem. Pod njegovim vodstvom je ta vstaja že leta 1941 navzlic težavam in 12 tisoč hitlerjanskim usmerjenim Nemcem dosegla krepak razmah. Formirane so bile prve

Dolenjske Toplice morajo dobiti dostojen spomenik padlim borcem NOV!

Dolenjske Toplice so imele v naši osvobodilni vojni zelo pomembno vlogo. Bile so prizorišče važnih dogodkov, zbirališče partizanskih oddelkov in središče raznih uradov novo nastale ljudske oblasti. Na Toplice so bili osredotočeni napadi okupatorjev in domači izdajalcev. Toplice so bile kraj, kjer je partizanska vojska vedno našla svojo podporo in pomoč. Omembe vredno je tudi, da med Topličani ni bilo izdajalcev, le par nezavestnih in zapeljanih mladcev je bilo šlo med beže.

Topličani so na svoje sodelovanje v narodno osvobodilni borbi in na svoje žrtve upravičeno ponosni, toda na nekaj pozabljajo: kajti med vojni pri njih dogajalo, kajti le tako bodo zamagali lahko poznali in cenili drago, s krvjo plačano svobodo. Toda videti je, da med Topličani, zlasti pa med čani ZB ni pravega razumevanja za nedavno preteklost. Toplice nimajo doslej še niti ene spominske plošče, čeprav skoraj sleherni kot spominja na kak važen dogodek. Izjema je le plošča na roj-

stni hiši padlega heroja Maska Henigmana, kar je že vsekakor premalo. Pa ne le v samih Toplicah, ampak v vsem okolišju topliške občine je veliko spomina vrednih krajev. Naloga Zveze borcev je, da se loti dela in skupaj z vaškimi odbori ZB izbere najpomembnejše kraje, kjer naj bi se postavile ali vzdale spominske plošče. Lep vzgled in pobuda jim je lahko tovrstno prizadevanje ZB v Novem mestu.

Ko so Dolenjske Toplice lani 24. maja res lepo in slovesno praznovali svoje občinski praznik, bi bili morali odkriti vsaj eno pomembno spominsko ploščo. Tako je pa navzlic vse lepši prošnji nekaj zelo manjkalo. Kaj pa spomenik padlim borcem? O njem se je že veliko raz-

pravljalo, vendar kakega resnega sklepa še ni bilo. In Toplice kot zdravilišče in letoviški kraj bi morale dobiti res veličasten spomenik za svobodo padlih borcev. To bo seveda terjalo veliko denarja. Kaj če bi namesto figurativnega spomenika postavili ozroma zgradili novo poslopje za osnovno šolo in gimnazijo, saj je prav zgradba tega poslopja v Toplicah silno nujna, ker je stara šola pretesna, že sedaj so trije razredi nastanjeni zunaj, v prihodnje bo pa še huje. Nemara bi bilo novo, moderno šolsko poslopje najlepši spomenik padlim borcem, katerih imena na bi bila vklesana v mramorno ploščo na pročelju. Naj ZB v Toplicah razmisli o tem predlogu in ga uresniči. Tak spomenik bi bil res v čast padlim borcem in žrtvam, Dolenjskim Toplicam pa v ponos.

PRIPRAVITE SADNO DREVJE ZA ŠKROPLJENJE!

Sedaj je čas, da se lotimo priprav za škropljenje sadnega drevja. Potrebno je odgagati vse suhe veje, po kaparju zelo napadena drevesa pa posekati. Ostrgati je treba tudi mah, vse skupaj (odpadke in posekana debela) pa na mestu sežgati.

Gospodarski svet mestne občine Novo mesto je izdal navodila, po katerih so dolžni vsi sadjarji očistiti sadno drevje do konca februarja. Ker je sadno drevje na območju mestne občine hudo napadeno od ameriškega kaparja, morajo vsi sadjarji obvezno poškropiti sadno drevje.

Kmetijska zadruga v Novem mestu ima tri prevodne škropilnice, posestvo Grm pa dve. Vse bodo na razpolago sadjarjem. Kmetijska zadruga je dolžna

preskrbeti zadostno količino škropiva »Rumesan«. Kilogram tega škropiva stane 77 din; na sesto litrov vode se ga porabi 2 kg. Škropljenje bodo opravile posebne ekipe in poškropilo vse sadno drevje, ne glede na to, če se lastnik s tem strinja ali ne. Lastnik sadnega drevja bo moral plačati porabljeno škropivo in zamudo časa ekipe po 50 din na uro. Za vsak okoliš bosta določena po dva člana za ekipe. Na Grmu bo prirejen pred pričetkom škropljenja enodnevni tečaj, delo ekip pa bodo nadzirali strokovnjaki kmetijske zadruge in člani ljudske odbora.

Kar smo samudili doslej, pravimo letos! Škropivo Rumesan je odlično in zanesljivo uničuje kaparja ter druge zajedalce v sadovnjakih.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu je umrl Frank Marinčič, star 75 let. Doma je bil iz vasi Gornje Kamenje pri Dobriču, od koder je prišel v Ameriko pred 55-timi leti. V Ameriki zapušta tri sinove, štiri hčere, več vnukov in vnukinj, v starem kraju pa zapušta štiri sestre in brata. V Ameriko je prišel leta 1910.

V Milwaukee je umrla 81-letna Annie Urbas, doma iz Jurjevice pri Sodražici. V Clevelandu je umrl tudi član »Belokranjskega kluba« Miha Šerbec, doma iz Staroga trga ob Kolpi.

V Clevelandu je podlegel težki operaciji Joseph Pozelnik, star 60 let. Doma je bil iz Bončeva pri Velikih Laščah, kjer zapušta sestro Marijo Dobravec in več drugih sorodnikov, v Ameriki pa ženo Angelo, rojeno Grebenc, doma iz Rašice pri Velikih Laščah ter sina in hčerko. Prav tam je umrl po dolgotrajni bolezni Andrew Možek, star 42 let. Rojen je bil v Ameriki; njegova mati, vojna Kleričar, je doma iz Roka pri Vel. Laščah. V Clevelandu je umrla tudi Caroline Glavich, rojena Zganjar, stara 59 let. Rojena je

527 porok je bilo lani v novomeškem okraju

V letu 1953 je bilo v novomeškem okraju 527 porok. Rojenih je bilo lani v tem okraju 890 dečkov in 808 deklic, skupaj torej 1698 otrok. Umrlo pa je 672 oseb, izmed teh 368 žensk in 304 moški.

V decembru 1953 je bilo v novomeškem okraju rojenih 151 otrok (84 dečkov in 67 deklic). Umrlo je 87 oseb (29 moških in 38 žensk), porok pa je bilo 32.

Lani se je v kočevskem okraju rodilo 544 otrok

V letu 1953 se je rodilo na Kočevskem 280 dečkov in 260 deklic, skupaj 540 otrok. Porok je bilo lani v tem okraju 276, umrlo pa je 285 oseb, izmed teh 134 moških in 131 žensk.

Obodarji v Sodražici so se posvetovali

Na pobudo medzadružnega odbora za domačo obrt pri OZZ Kočevje so se 20. januarja v Sodražici sestali obodarji (izdelovalci obodov) iz sodrške doline. Posvetovanje je bilo zelo živahno in so posegali v razpravljanje tudi zastopniki ljubljanskega Doma za domačo obrt. Sprito visokih cen lesa so obodarji hoteli doseči višje cene za obode. Predstavniki zadrug in Doma so pristali na povišanje za 15%, kar bo seveda podražilo tudi sita in rete. Priznati moramo, da je stanje obodarjev res težko in bo treba najti neko rešitev. Najboljša bi bila, da se dodeli obodarjem les po znižanih cenah. O. K.

METKA
CELJE
MEHANIČNA TKALNICA

Izdeluje:

damaste, inlete, popline, balonsko svilo, cefirje, hlače vino itd.

KVALITETA ODLICNA!
CENE KONKURENČNE!

oborožene partizanske enote, ki so napadale okupatorja. Največja takratna partizanska akcija je bila na Jasnici, da številnih političnih in drugih aktivnih sploh ne omenimo. Neustrašeno je delal za širjenje in krepitev organizacije OF. Organiziral je osvobodilni tisk in si prizadeval, da ga čimbolj razširi. Kočevarski proletarijat je opozarjal pred zmoto in avanturo, kakor ga je prej svaril pred sovražnim. Tudi kočevarski proletarijat je pozival v skupno borbo proti skupnemu sovražniku. Ze v ranem poletju 1941 si je zelo prizadeval, da bi združil vse protifašistične sile v Osvobodilno fronto, s čimer je pokazal, da je zvest pristav proletarskega internacionalizma.

Kot sekretar tedanjega krožnega komiteja je bil duša delavskega gibanja in narodnoosvobodilne borbe na Kočevskem, vse do 27. aprila 1942, ko so ga aretirali. Ovadbu je izdal, da se v Konec vasi pri Stari cerkvi skrivava v bunkerju Jože Šeško. V noči od 27. na 28. april sta dva voda sardinskih grenadirjev, ki jim je poveljeval Dal Negro, obkolila hišo. Sel po dolgem iskanju so odkrili skrit vhod v klet, kjer so našli Jožeta Šeška, Jožeta Al-

ALI STE ŽE POSLALI NAROČNINO ZA LIST?

IZ NAŠIH KRAJEV

NEKAJ MISLI PRED OBČNIMI ZBORI TELOVADNIH DRUŠTEV PARTIZAN

Požar po neprevidnosti

Pretekli petek zjutraj je nastal v stanovanju posestnice G. M. v Dolenjskih Toplicah požar, ki so ga sovaščani sicer hitro pogasili, povzročil pa je za 50 tisočakov škode. Gospodinja je zakurila krušno peč, na njo pa položila mokro perilo, da bi se posušilo. Nato je odšla v sosedno vas in se vrnila šele naslednji dan. Medtem se je perilo doma tako posušilo, da je začelo goreti. K sreči so sosedje obvarovali hišo pred hujsko nesrečo.

Semič

Izobraževalni tečaj v Semiču kar dobro uspeva. V začetku je bilo le malo prijav, pozneje pa se je prijavilo kar 55 tečajnic, ki so spravile v nemalo zadrego vodstvo tečaja zaradi razporeditve dela. V kuharsko gospodinjstvem tečaju, ki dela v treh izmenah, je 36 tečajnic. S prikrejvalnim tečajem so udeležence še posebno zadovoljne. S pletiljskim tečajem pa ne gre nikamor naprej, ker ni objavljen strokovne moči iz Črnomlja. Dvakrat so prišle tečajnice tudi iz oddaljenih vasi, pa vsakikrat zastoj, zato so bile že kar hude. Res ni lepo, če nekdo obljubi da pride, potem ga pa ni. Domače učiteljstvo poučuje tečajnice v računstvu, slovenščini in drugih predmetih. Zdravstveni tečaj za žensko mladino, ki ga vodi s pomočjo učiteljstva bolničarka Heda Dolnar, pa ni obiskani kot bi bil lahko.

Dolenjske Toplice

Za otvoritev letošnje sezone je KUD uprizoril Nušičevo komedijo »Zaluzijo ostali«. Za lepo podano igrano, pri kateri je sodelovalo prvih tudi 5 mladincev, so jim gledalci nad vse hvaležni.

Dramatska družina v Dol. Toplicah ima že staro tradicijo. Ze dolgo pred vojno je iz lepimi igrami nudilo razvedrilo prebivalcem navzlic raznim težkostim. Pri gradnji združnega doma so igralci veliko pomagali z delom in denarjem ter preskrbeli odersko opremo. Zato pa je še bolj žalostno, da se še danes najdejo v Dol. Toplicah ljudje, ki z raznimi neutemeljenimi izjavami in nastopi ovirajo delo dramskega odseka. Ne razumejo ali pa nečejo razumeti, koliko tuda in poštvalnost, je potrebno, da pride na oder dovro pripravljena igrana. Vaški oder ni mestno gledališče. Primanjkuje vsega, samo mraza je dovolj v nezakurjeni dvorani, kjer se vadijo igralci večer za večerom. Z dobro voljo so igralci dosedaj vedno premagali vse težave in dosegli svoj cilj, nudili nekaj ur prijetnega razvedrila in zabave hvaležnim gledalcem. Ob tej priliki moramo poleg igralcev pohvaliti tudi poštvalno vodstvo in dobro režijo učiteljice tov. Bajčeve, S. M.

Iz Livoda nam pišejo

Sindikalna podružnica kmetijske uprave je organizirala izobraževalni tečaj, ki ga imamo dvakrat na teden. Tečajnikovi je okoli 30. Predavatelj tov. Nagode nam poljudno predava o gospodarstvu, posebna predavanja pa bomo imeli tudi posebej o kmetijstvu, gozdarstvu, živinoreji in podobno. Tudi kmetijski delavci se moramo izobraževati, brez znanja ne bo napredka.

Na zboru volivcev, pa tudi na drugih sestankih smo že večkrat ugotovili, da nas je v Livodu zaposlenih čez 150 ljudi, pa nimamo niti enega primernega prostora za sestanke in kulturno udejstvovanje.

Izobraževalni tečaj imamo n. pr. v gostilniški sobi.

Pozdravljamo članek Janeza Leniča iz Butorja z 2. številki našega lista. Solska mladina, posebno na kmetih, naj se uči v šoli tudi o kmetijstvu. J. Grabrijan

Zajčje polje - črni potok

V Črnem potoku smo si uredili v primerni hiši prostor, kjer je bila v decembru otvoritev naše »dvorane«, za novo leto pa že skromna igrana in prireditve Novoletne jelke. Zdaj urejamo gledališki oder in pripravljamo novo prireditev, pa tudi za sestanke nam dobro služijo. Zbrali smo čez 100 knjig za knjižnico; največ jih je podaril tov. Mirko Lindič. V 12 načrtih imamo tudi gradnjo vodovoda, ki je naše najtežje vprašanje. V dveh vaseh ni dobre pitne vode. Tu je razsajal tudi že tifus, pa prosimo za pomoč tudi merodajno oblast, da nam pomaga pri našem delu. J. G.

Novice iz Trebnja

Kulturno prosvetno društvo »Josp Jurčič« slavi 6. februarja peto obletnico svoje ustanovitve in to za ta dan imelo sleden program: 2. februarja literarni večer, 4. 2. igra »Rdeča kapica« (izjava pionirska dramska sekcija društva), 6. 2. svečana akademija s solospeli in v uprizoritvijo Prešernovega »Krstja pri Savici«. Mladinski pevski zbor bo zapel nekaj pesmi. Po akademiji bo za najboljši sodelavec družabni večer in podelitev diplom in nagrad.

Občinski ljudski odbor pripravlja ozvočenje vasi in namerava prirediti ob določenih dneh tudi kulturni prosvetni program.

Na občinski praznik, ki bo predvidoma 14. maja, bo Zveza borcev Trebnje odkrila spomenik padlim borcem, talcem in žrtvam fašističnega terorja. Za občinski praznik bo pripravljen program društev iz Trebnja. Kovač Božo

Še enkrat o kruhu iz Smihelske pekarnice

Na kritiko o peki slabega kruha v Smihelu, ki je bila objavljena v našem listu 8. januarja, so nam uslužbenci kmetijske zadruge iz Smihela pri Novem mestu poslali pismo, iz katerega posnemamo:

V septembru lani je bil kruh v Smihelu res večkrat zapčen zaradi izmenjave peka, pa tudi morda bi ne bila najboljša. Od decembra naprej pa je kruh, tako trdi dopis, smihelske pekarnice spet dober, ni bil še nikdar zažgan, ne slabo pečen, niti ni v njem nobenih primesi. Ker pisec J. D. »ne razloči resnice od laži«, hoče s kritiko škodovati pekarniki v Smihelu in s tem tudi Kmetijski združbi, me-

nijo uslužbenci KZ, ki zamerijo piscu objavljeno kritiko. Ker smihelskega kruha — priznamo — doslej nismo jedli, v stvari ne moremo odločiti. Zelimo le, da bi Smihelčani uživali dober kruh in da bi bilo zadovoljstvo na obeh straneh. Pisec kritične opazke pa prav gotovo »ne rovari proti interesom kmečkega ljudstva«, kakor to domneva dopis uslužbenec KZ.

Novice iz Črnomlja

Okrajna zadruga zveza Črnomelj je organizirala sadrjarski tečaj, katerega se je udeležilo 30 tečajnikov iz vseh delov okraja. Na tečaju so obdelali vrsto vprašanj predvsem s področja sodobnega sadrjarstva in njegove pozitivitve v Beli krajini. Tečaj so zaključili 23. januarja.

Velik vihar, ki je divjal 21. januarja, je porušil gasilski dom na Tanči gor, prizadeti gasilci pa so se že lotili obnove.

Planinsko društvo v Črnomlju

Planinsko društvo v Črnomlju se pripravlja na letni občini zbor, ki bo v drugi polovici februarja. Ze zdaj vabijo planinci k svojnemu obračunu vse svoje člane, hkrati pa tudi ostale ljubitelje športa. Planinska postojanka na Mirni gori bo zgrajena do 1. maja 1954 in bo nadvrh prijetna izletniška točka za Belokranjce, Dolenjce, Karlovčane in ostale planince, ki se želijo naučiti svežega planinskega zrakca. Stopite v naše vrste in pomagajte pri končni dograditvi prve planinske postojanke v Beli krajini! K. M.

»POKOJNIK« v Petrovi vasi

V Petrovi vasi imajo mlado, toda agilno igralsko skupino. V začetku januarja so bili dali

Prometna nesreča je zahtevala pri Trebnjem smrtno žrtev

V ponedeljek, 23. januarja se je ob 15.13 pri Zidanem mostu pri Trebnjem zaletel potniški vlak v osebnih avtomobil iz Zagreba. Vlak je odvekel avtomobil 198 metrov daleč proti Trebnjem; pri udarcu je bil sofer Dragotin Palčić na mestu mrtve, uslužbenec Geodetske uprave iz Zagreba Ivan Traub pa je, odnesel lažje poškodbe. Avtomobil je popolnoma razbit. Sofer Palčić je vozil proti Ljubljani s precejšnjo hitrostjo. V trenutku, ko je zagledal na cesti spuščene zapornice, je z vojo silo zavrl, zaradi česar je zagnalo avtomobil po zaledeneli cesti posebno na progo med zapornice. V tem trenutku je privozil iz Velike Loke potniški vlak, tako da je bila nesreča neizogibna. Sofer ni poznal ceste, ni pa upošteval tudi cestnih znakov. Poleg nagle vožnje je nesrečo deloma zakrivil tudi led na cesti in proti zapornicam nagnjena cesta.

na oder znano komedijo Branislava Nušiča »Pokojniki«. Mladji kmečki fantje in dekletke so se resno zavzeli, disciplinirano hodili k vjam, igro dobro naščitirali in je uprizoritev zelo zadovoljivo številne gledalce. Gostovali so tudi v Dragatušu in poželi prav lep uspeh.

Da je bila igra tako skrbno pripravljena, gre zaslugi mlademu režiserju Grahek Francu, ki je delo z vso vestnostjo in požrtvovalnostjo vzel v roke. Hvaležni so mu igralci in gledalci.

V Sentrupertu je treba povižati kulturno delo

Kulturna dejavnost v Sentrupertu spi. In vendar bi Sentrupert lahko postal razgiban kulturno središče v okraju Novo mesto in ne bi prodajal puščobe in dolgočasja, kakor ga danes.

V Sentrupertu je dovolj mladih moči, ki bi se lahko budile iz mrtvila in razvile kulturno-prosvetno dejavnost. Sedaj deluje le dramska skupina, ki jo vodi Bojan Brezovar, pa tudi z njo so težave zaradi nediscipliniranosti članov. Vse drugo, petje, ljudska univerza, fizkultura pa samo spi.

In vendar so v Sentrupertu pogoji za kulturno delo, celo veliko pogojev — dovolj mladi, dovolj prosvetnega kadra, tudi prostori so.

Predavanja o sadrjarstvu in vinogradništvu

Kmetijska zadruga Sentrupert je 17. januarja organizirala predavanja o sadrjarstvu in vinogradništvu. Lepemu številu kmetov (bilo jih je čez 200) iz občine Rakovnik je predaval inženir Lojze Hreček. Po predavanju so se fantje prijavili za sadrjarski tečaj na kmetijski šoli na Grmu. (Sest fantov iz Sentruperta, dva pa iz Slovenske vasi).

Kmetje so pokazali veliko zanimanje za vprašanja sadrjarstva in vinogradništva, zato jim je tov. Hreček obljubil, da bodo organizirali v Sentrupertu tridnevna predavanja, na katerih se bodo nadrobno pomenili o sadrjarstvu in vinarstvu v občini Rakovnik. T. D.

Popravek tiskovne napake

V drugem odstavku članka »Najprej pred svojimi, nato pred tujimi pragami, ki je bil objavljen v našem tedniku 22. 1. 1954, je treba besedico »stakrat« (16. vrstica članka) popraviti v »TOKRAT«.

Vsekakor je potrebno enkrat letno pregledati delo slehernega društva. Najbolj prikladen čas za to je pozimi. Po novih letovadnih zvezah naj bodo običajni zbori društev Partizan, če je mogoče, v januarju ali pa vsaj prvi dne februarja. V februarju naj bodo občini zbori Okrajnih odborov Partizana.

Občni zbori bodo uspeli le tedaj, če se bomo nanje temeljito pripravili. Predvsem se moramo ozreti nazaj in kritično pregledati zadnje poslovno dobo. Iz stvarnih, skrbno in temeljito pripravljanih poročil naj bo razvidno, kako se uspešno pripravilo koristnega zase in za skupnost, pa tudi kaj je opustilo, kar bi bilo lahko naredilo. Zanimati se je treba za napake, nedoslednosti, odstopanje od programa, nadaljnem pa soditi, ali smo imeli pravi odnos do Telovadne zveze in Okrajnega odbora ter do krajevnih množičnih organizacij? Člarnina, evidenca članstva, društveni inventar, telovadni dom in igrišča so bili vsaj nekoliko predmet razgovorov na sejah in sestankih, vprašanje je le, če smo vsem tem vedno našli pravilne in zadovoljive rešitve in sklepe. Kako se uspešno naše prireditve, kaj je bilo dobrega, kaj je treba popraviti, o tem in še o marsičem drugem se je na občini zborih treba resno in iskreno pogovoriti. Delovne člane in odbojnike je primerno pohvaliti in jim dati priznanje, nedelavne je treba grajati, vse skupaj pa povzati k nadaljnjemu prizadevanju za dvig in razvoj društva.

V pripravah za občini zbor je potrebno razmisлити tudi o bodočem delu ter vsaj nekoliko pripraviti program in finančni plan društva. Pri tem mora sodelovati celoten odbor. Okvirne delovne programe je izdelala Telovadna zveza, vendar naj društva svojim možnostim in prikladem pripravijo program dela tako sestavljeno, da jim bo koristilo.

Poročili so se: Sterk Jože, rudar iz Kočevja št. 17, Črnomelj, in Lutar Danica, delavka iz Blatinika št. 22, Curk Jože, rudar iz Loke 21, in Kure Amalija, kmetovalka iz Gribelj 62, Gellar Janko, posestnik iz Črnomlja št. 222 in Klemenec Pavla, kmetovalka iz Črnomlja 119. — Čestitamo!

GIBANJE PREBIVALSTVA V KOČEVIJU

Od 9. do 23. januarja je bilo v Kočevju rojenih 6 otrok, izmed teh 5 dečki in 1 deklica.

Poročili so se: Podobnik Maksimijan iz Knebelj Frančiška, oba iz Zidanih Vinogradih, 17. 1. 1954, Helena, oba iz Šilke vasi, Tekavec Jože in Sasek Alojzija, oba iz Rudnika — Kočevje. — Čestitamo!

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V preteklem tednu so rodile: Francka Anžela iz Vrbolca — dečka, Zagorac Tinka iz Sentejnja — dečka, Irt Milka iz Praproč — deklica, Retelj Marija iz Kamenc — dečka, Mahne Tereziya iz Uršnih sel — dečka, Rangus Alojzija iz Skočjan — deklica, Henigman Marija iz Dol. Toplice — deklica, Pogarčnik Hedvika iz Trebnja — dečka, Jaki Neža iz Mirne — dečka, Gorjup Fani iz Zable vasi — dečka, Zove Viktorija iz Novega mesta — deklica, Mihelič Marija iz Kočevja — deklica, Zidan Anžela iz Novega mesta — dečka, Luzzar Francka iz Gozne vasi — dečka, Rifelj Alojzija s Trške gore — deklica, Čeh Anica iz Trebnja — dečka, Longar Marija iz Trebnja — dečka, Raik Antonija iz Brusnice — deklica, Hadoklja Marija iz Vrhpolja — dečka, Brajer Ivan iz Trebnja — deklica, Jerman Jožefa iz Rakovnika — deklica, Zajec Pavla iz Novega mesta — deklica, Potočar Amalija iz Sentejnja — dečka, Škarin Ana iz Mokronoga — deklica, Černe Fani iz Osejca — dečka, Polak Marija iz Novega mesta — deklica, Grnovšek Marija iz Novega mesta — dečka, Govič Nedeljka iz Kočevja — dečka, Ličen Slavka iz Kočevja — deklica. — Čestitamo!

OPOROŽILO PORODNICAM

Porodnice, ki prihajajo v novomeško porodnišnico, naj prinese s seboj: poročenec, poročne liste, samške izpiske, rojstne matične knjige. — Matični urad Novo mesto.

GIBANJE PREBIVALSTVA V ČRNOMLJU

Od 17. do 23. januarja matični urad v Črnomlju ni vpisal nobenega poroda.

mu mrazu ne da toplote od seba, ker je pač nima, bi najraje obrcal, kot to napravijo tisti možakarji v Prelogah z vsakim, ki se ne strinja z njegovo politiko. Ker je njegova politika nazadnjaška, tudi vsakega, ki mu skuša ugovarjati, najraje obrca v zadnji del telesa.

Na Češnjicah so mi potožili, da je iz Mirne vsi prinesena bolezen »strogovinitis izgubitis« imela v njih zelo hude posledice v združni trgovini. Toda, če vse po človeško presodijo, pravijo, da jim je izguba razumljiva. Kaj ne bi nastala izguba, ko je tovarničar R. navajena zvečer zapustiti svoje stanovanje in oditi na nočno službo ter se šele zjutraj vrniti nazaj. Kdo more zameriti, če potem ne vidi dobro številki. To je napor, to niso mačje solze! Sicer pa se tolažijo s tem, da bo že KZ Trebelno pomgala zvečiti voz na čisto. Da bo pozmogo izdatnejša, nimajo v KZ Trebelno niti peči ter se zadovoljijo z betonskimi tlemi. Ejojda čakajo toplega polnega sonca.

Da imajo na ekonomiji pri Trebelnem veliko dobročino za ekonomo, so mi sporočili. Lepo jo mahne na pot v soboto zvečer in se pri najboljši volji

vnadnih prostorov je treba rešiti za daljšo dobo. Predvideti je treba gradnjo telovadišča in igrišča, igrališča, športnih skakalnic in drugih športnih objektov, za kar moramo izvoliti nekaj sposobnih članov v gradbeni odbor.

Smučarsko tekmovanje v Mokronogu

V nedeljo 17. januarja je priredilo TVD Partizan v Mokronogu zbirne smučarske tekme za mladince in pionirje. Sodelovalo je 16 tekmovalcev. Med mladinci je v tekmu zmagal Svare Silvo, v smuku Kolenec (pred Rehalcem). Od pionirjev sta bila najboljša: v tekmu Senca Cveto, v smuku Sever Vinko. Lepo nagrado je dobil Lipovec Rudi kot najmlajši tekmovalnik.

Te dni je društvo preledelo svoje dosežene dela. Upotroživ so, da je med tamošnjo mladino veliko zanimanja za zimski šport. Izvoljen je bil tudi novi odbor, ki bo še močnejše delal za razmah fizkulture. S. A.

KRONIKA NESREČ

Gornje Ponike pri Trebnjem. Gospodinja Ivanka Germovšek je doma padla in si zlomila desno roko. Pristava pri Gotni vasi. 11-letni Jože Drab si je pri rezanju krme obrazil leve roko. Potok pri Straži. Pri popraviljanju avtomobila si je zlomil levo nogo šofer Daniel Novak.

Kino KRKA Novo mesto

KINO KRKA NOVO MESTO: od 20. januarja do 1. februarja: ameriški glasbeni barvni film »Amerikanec v Parizu« od 2. do 4. februarja: ameriški film »Winchester 73« od 5. do 6. februarja: nemški film »Srce iz moje biže«

Kino Črnomelj

KINO ČRNOMELJ: 30. in 31. januarja »Nevidni človek«

Kino JADRAN Kočevje

KINO JADRAN KOČEVIJE od 23. januarja do 1. februarja »Carris« od 3. do 4. februarja »Amerikanec v Parizu«

MALI OGLASI

PRODAM pa čuvaja, stara 9 mesecov, čistokrvnega ovčarja. Naslov upravi Dolenjskega lista. KOSILNICE, grablje, vike, slamozečnice in druge poljske orodje ter traktor-diesel, turbino in vodno žago proda Realiteta agencija, zastopstva S. Kocijan. 50% POPUSTA na male oglašje, zahvale, osmrtnice in v našem tedniku imajo vsi redni naročniki Dolenjskega lista. Poslužujejo se malih in reklamnih oglasi! PRODRAM hišo z vrtom in travnikom v skupni velikosti 974 kvadratnih metrov v Mirni peči. Poudarje poslani na Kastelevo 2. Novo mesto. VEČER VESELE GLASBE ponovi KD »Dusan Jerbec« v Novem mestu, str. 29, januarja, ob 20. uri zvečer v Domu ljudske prosvete. — V Prešernovem tednu bo koncert vojaške godbe, sodeluje orkester KD »Dusan Jerbec«. VSAKOGAR, ki bi kaj vedel o šestih praznih sodih od petroleja in plinskega olja, lasti bivše KZD »Rog« Podhosta, prosimo, da to osebo ali pismeno sporoči! Upravi kmetijsko obdelovalne zadruge »Rog« v Podhosti. Slavko Vovk, traktorist, Soteska. PRODRAM zaradi družinskih razmer enostanovanjsko hišo. — Košir Alojz, Brod 21 pri Novem mestu

Objava

Občinski ljudski odbor Skočjan išče za svoje izobraževalno podjetje vstnega in postnega poučevalca. Zaradi stanovanjskega problema je zasedeno, da je samek ali samska. Reflektanti naj vložijo na občinski odbor Skočjan pismeno prošnjo z navedbo dosedanjih zaposlitve, šolske in strokovne izobrazbe ter kratak življenjepis. Plača in nastop službe po dogovoru.

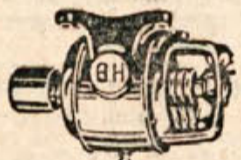
KOVINSKO PODJETJE GELJE, Vodnikova ulica 6 — telefon 21-56

Izdelujemo:

kaloriferje, ventilatorje, klima naprave, bojlerje, tašne kotle vseh vrst, velikosti in izvedb, električne kaloriferje, kondenzne lonce od 1 in pol" do 2", kleparske priročne stroje, sušilne naprave in podobno.

Izvršujemo:

montažo vseh vrst centralnih kurjav in sanitarnih naprav ter vsa stavbna kleparska dela.

Naročila izvršujemo hitro in poceni!

Drobtine iz dolenjske popotne malhe

Na, pa sem jo dobil po prvi. Tam je Poljanske doline je prišlo pismo. Postale so ga množične organizacije oziroma občinski odbor SZDL. Podkurila jih je pripomba v Popotni malhi, češ da so za 29. november okrasili dvorano predvsem z obljubami. Navajajo, da je bila dvorana okrašena kot se spodobi za tak praznik in vsi so bili zadovoljni z okrasitvijo, le godbeniki ne, ker so smatrali, da so oni nekaj več kot ostala množica udeležencev in zato morajo biti na višjem mestu. No, s pripombami SZDL se strinjamo, čudim se samo, kako so prišli do naslova Dolenjskega lista. Dosedaj naš urednik ni dobil od te organizacije v Poljanski dolini menda še nobenega dopisa. Tako sedaj vsaj ve, da organizacija obstaja in

celo aktivno dela. To je zelo razveseljivo in urednik je prepričan, da bo prišlo še več dopisov iz tega konca, ko bodo obravnavali, politično, kulturno-prosvetno in gospodarsko življenje te doline. Če je ta »uradni« kritika Popotne malhe uvod v redno dopisovanje, potem je več kot pozitivna ter jo toplo pozdravljamo!

V Črnomlju sem se pridružil ljubiteljem kina, ki ga še skoraj niti poznali niso. Sedaj ga imajo zopet po dolgih letih. Težko sem prišel do karte, kajti moral sem se poleg pehanja še globoko skloniti, ker je okno blagajne bolj za pedenjo-možičke, kot pa za naše visokosti, ki so povprečno nad 150 cm. Meni da so se tam držali parole, naj imajo enkrat res »ta malhe« prednost. Žarnice v dvorani je pa toliko, da jih nisem mogel prešteti, ker me je zeblo v noge navzlic modernim pečem, ki so nekje v kleti — in še bolj mrzle kot moje noge. Baje je mraz v dvorani največja mo-

prebiti v mrzli cerkvi in poslušati pridnega kaplana, ki jih uči petja. To so heroji, sem ugotovil, prav tako kot tisti stanovalci pri tovarni učil, ki se zjutraj umivajo s snegom, ker jih je poleg vseh nadlog še voda zapustila. Res ste reveži, pa kaj vam morem pomagati!

»Javnega škandala, smrdoče in stranišča na postaji v Črnomlju reši nas kdor koli!« sem zatarjal pred postajo, kajti vse to je združeno v majhni leseni kolbi, ki naj bi bilo za točišče za človeške potrebe. Mišlim, da bo »blagoslojen« duh ob prvi odjugi požgečal in nos še koga drugega in ne samo mene in številnih potnikov, akoravno izgleda, da sedaj prav tako nič ne moti.

Vsak kraj ima kakšno »svečjo« osebnost, zakaj potem ne bi imela kaj takega tudi Metlika? Na primer požiralca stekla, ki tabim mimgredje za malico na silvestrovanju pohursta 3 ali celo 6 konarcev. Ne vem, zakaj tak junak ne prične z javnimi nastopi. Upam, da mu steklo ne dela težav v prebavi. Če pa bo kaj narobe, bo že družba plačala bolniško oskrbno in zivela slavnega junaka metliških gostin.

ljude v okolici Metlike samo o ljubezni. So mi povedali, da imajo v Curilah takšen nežni spol, ki ima dovolj ljubezni za sto fantov in še kakšnega krepkega možakarja povrh. V Zelebeju pa se menda dve zadovoljita z eno ljubeznijo (kako jo delita, ne vem) na Gabrovcu pa bi radi imeli aparat za merjenje ljubezni. Kaj vam če boljši aparat, kot so sadovi ljubezni! Za zibke pa naj se priporočijo mojstrom v ribniški dolini, ki se na to razumejo in tudi kaj radi zaslužijo.

Uradni razglas, da je most v Dragi spet odprt za promet, ni mogel preneti (vsaj do 8. januarja) ne table z napisom, da je vsak promet čez most zabranjen. Komu naj človek verjame, napisal mi uradnemu razglasu? Morda pa promet še ni bil varen zaradi vulkanskega ozračja okrog kapelice? Upam, da nabrani vatikanski plan, pojačan z domačimi reakcionarnimi izpuški, ne bo eksplodiral.

V razkošni čakalnici na postaji v Mirni peči sem si zastoj prizadeval, da bi izvedel ime racionalizatorja, ki je namesto kljuge na vratih vstavljal navaden žebelj. Trmasto peč v isti čakalnici, ki navzlic hude-

mu mrazu ne da toplote od seba, ker je pač nima, bi najraje obrcal, kot to napravijo tisti možakarji v Prelogah z vsakim, ki se ne strinja z njegovo politiko. Ker je njegova politika nazadnjaška, tudi vsakega, ki mu skuša ugovarjati, najraje obrca v zadnji del telesa.

Na Češnjicah so mi potožili, da je iz Mirne vsi prinesena bolezen »strogovinitis izgubitis« imela v njih zelo hude posledice v združni trgovini. Toda, če vse po človeško presodijo, pravijo, da jim je izguba razumljiva. Kaj ne bi nastala izguba, ko je tovarničar R. navajena zvečer zapustiti svoje stanovanje in oditi na nočno službo ter se šele zjutraj vrniti nazaj. Kdo more zameriti, če potem ne vidi dobro številki. To je napor, to niso mačje solze! Sicer pa se tolažijo s tem, da bo že KZ Trebelno pomgala zvečiti voz na čisto. Da bo pozmogo izdatnejša, nimajo v KZ Trebelno niti peči ter se zadovoljijo z betonskimi tlemi. Ejojda čakajo toplega polnega sonca.

Da imajo na ekonomiji pri Trebelnem veliko dobročino za ekonomo, so mi sporočili. Lepo jo mahne na pot v soboto zvečer in se pri najboljši volji

vrne tam v terek, pa ekonomija kar počaka. Če je preveč dobre volje in šibkih nog, kar domov grede na poti malo »pobja«. Pri delitvi daril za novoletno jelko na občnem zboru ZB da je veliko pomagalo jezikanje in odpiranje s komolci, najbolj glasni pa so bili najbolj premožni, zlasti nekateri tovarničarji iz Mirne vasi, ki imajo 13 ha posestva in invalidnino.

Se v Sentrupert sem stopil, toda tam sem nabral tako debele in mastne, da niti v malho ne gredo, zato jih bo Dolenjski list ob priliki objavil na drugem mestu. Na Škrlevo bom šel, ko bom imel samelec za glasove. Tam si bom nabral rajdo najbolj izbranih klevet in kvant, kakršnih gotovo ne premore vsa Dolenjska. Seveda bom moral priti kmalu po prvem v mesecu, ker se baje zaloga proti koncu meseca izprazni in ni tako pestra. — Pozne so, pozne, moje januarске drobtine. Pravijo, da »ni prostora« za moje novice — in se moram takorekto boriti za kotiček v našem tedniku. Tako je — ko mi pa marsikdo ni »srečnega novega leta« voščil, pa se me že zdaj smola drži. Lepo vas pozdravlja Janez Popotni.

OTOK JE EKSPLODIRAL „LUMPJE VKUP!“

Ko so Amerikanci v zadnji vojni vrtili prvi dve atomski bombi na Nagasaki in Hirošimo na Japonskem, sta eksploziji obeh bomb porušili dve veliki mesti, toda nekaj sto kilometrov od tam, kjer sta bombi eksplodirali, niso detonacij čuli. Ko je pa 27. avg. 1883. leta eksplodiral indonezijski otok Krakatau, so detonacijo slišali celo v krajih, oddaljenih od otoka 5 tisoč kilometrov.

»Popoldne 26. avgusta so grme ni pretrgale ostre detonacije, ki so postajale čedalje huje. Ljudje so popadeli grozen strah. Znočili se je, toda nihče ni mislil na spa-

razneslo stene. V Krakatau se je, niže kot je bilo morje, odprla velikanska jama, vanjo je pa butnilo morje. V dotoku z razbeljeno lavo se je voda spremenila v so-

podira svet. Eksplozijo so slišali tudi na otoku Rodriguez, 4400 kilometrov daleč od Krakatau. Ob izbruhu je nastal velikanski morni val; na obali Sumatre je dvignil veliko vojno ladjo »Be-rour«, ki je bila tam usidrana, in jo vrgel dve milj daleč na kopno. Ta orjaški val je prešel ves Indijski ocean in prišel do obal Afrike. Pri Kapetownu, 8000 km daleč od Krakatau je bil še zme-rom visok 1 meter.

36 tisoč žrtev

Ta eksplozija je dvignila orjaške morske valove, ki so poleteli do štirih kontinentov, skoraj 13 tisoč kilometrov daleč od mesta eksplozije. Zračni valovi, posledica eksplozije, so nekajkrat obšli vso zemeljsko oblo. Na kraju, kjer se je pred eksplozijo dvigal 800 metrov visok hrib, je eksplozija izkopala jamo, globoko 300 metrov, dolgo in široko pa nekaj kilometrov. Razbeljeni drobci kamena, pomešani s pepelom, so docela odkrili predel, velik nekaj tisoč kvadratnih kilometrov. Ta plast je bila ponekod debela 30 metrov. Prah, ki ga je eksplozija vrгла kakih 50 kilometrov visoko v zrak, je vse leto napolnjevala vso stratosfero nad zemeljsko oblo. Čeprav v polumeru 180 km okrog Krakatau ni bilo nobenega mesta, je vendar zaradi te strašne eksplozije izgubilo življenje nad 36.000 ljudi.

Katakasta Krakatau se lahko ponovi

Vulkanski pepel je zasul cele pokrajine Indonezije. Džungle so se zadušile pod to smrtonosno odejo, riževa polja so se spremenila v puščavo. Pepel je pokrtil nebo kakor temni oblaki. Še nekaj dni po katastrofi so v Bataviji morale podnevi gorati luči.

Vulkan Krakatau je bil na vid- zdel mrtev. Od vsega otoka je bilo ostalo le nekaj kvadratnih kilome-trov skalovja, pokritega s pepelom. Vse živali, ptice in ljudi, ki so živeli na otoku, sploh sleherno živo bitje je bilo spremen-jeno v prah in pepel. Toda čez nekaj mesecev je otok spet začel zeleneti, kmalu so se naselile na njem ptice in kače in vnovič ga je prerasila bujna tropska džungla.

Nekega dne se je pa vulkan spet zbudil. Lava si je iskala pot na površje. Začel se je vrvti podmorski grč, ki je postopoma rastle in pogledal iz morja. Nastal je nov, nekaj metrov dolg in širok otokček z vulkanom, ki je bruhal pepel in lavo. Ta vulkan je sedaj deluje in nekega dne se prav lahko ponovi katastrofa iz leta 1883.

20 milijonov vreden zaklad so našli

Skupina delavcev, ki je bila zaposlena pri popravilu stavbe podjetja »Kreka« v Sibeniku, je bila nemalo presenečena, ko je našla v zidu stavbe pravi zaklad kot v kakšni pravljici. Odkrili so kovinsko skaflo, v kateri je bilo 103 kilograma srebrnega denarja, v neposredni bližini pa še železno blagajno, s 17 kg zlatih kovancev, funtov-sterlino-gov, napoleondorov, lir in dolarjev. Srebro je vredno po milin-dinalni ceni najmanj 2 milijona dinarjev, zlati kovanci 17 milio-nov, resnična vrednost je pa mnogo večja. Sodijo, da je bil zaklad zavluden pred kakimi 20 leti. Lastnika tega bogastva še niso odkrili.

700 MEDVEDOV ZA KAPE KRALJEVE GARDE

V glavnem so medvedji zašči-teni po vsem svetu. Največ teh živali je še v Severni Ameriki in v Kanadi. Tudi tam so popolnoma ali deloma zaščiteni. Odstrel dovolijo le tedaj, če kje delajo preveliko škodo na drobnici ali so kako drugače v nadlego. Do-kaj veliko izjemo v tem pogledu so napravili lani ob pripravah za kronanje angleške kraljice. Da je 3000 novej kraljeve garde dobilo nove kučme, je moralo dati v Kanadi 700 medvedov svoja živ-ljenja.

Iz življenja nekdanjih novo meških študentov

Stara je novomeška gimnazija in stari so spomini na njeno častitljivo poslopje nasproti frančiškanske cerkve. Koliko inteligen-tno je izšlo iz njega! Pretežni del »starih« gimnazijcev in njihovih profesorjev je že odšel za pred-niki. Kdor še tlači travo, se še rad spominja šolskega zvona, ki je vsak dan dopoldne in popol-dne vabil dijake: »Lumpje vkup! Lumpje vkup!« Tako vsaj so trdi-li brumni meščani, ki so jim pre-šerni študentje zagodli marsika-tero. Usno izročilo pa ve za do-godivščine, ki se zdaj veselo oživ-ljajo spomine na stare študentov-ske čase v stari dolenski pre-stolnici.

Vzgojitelji onih dni so bili po-gosto obdarjeni z lastnostmi, ki so združevale dve skrajni na-sprotji. Bili so bodisi pretirano strogi, ali pa smešni, včasih tudi oboje.

Sto in več let bo že od tedaj, ko je novomeška gimnazija pre-mogla takšnega možaka. Mimo vseh šolskih napak pa je bil profesor rojen šalivec, zato kljub strogosti med dijaki zelo priljub-ljen.

Nekega dne je osmošolec Pepe Kozlevčar prav nerodno šepal v grščini.

»Zakaj niste boljše pripravlje-ni?«, ga je mirno vprašal profesor. Fant ni bil v zadregi: »Ker sem bil len, gospod profesor.«

Profesorjev obraz je ostal trd kot kamen. Pogledal je prvaka v razredu rekoč: »Primus, vpišite v razrednico: Kozlevčar Jožef za-radji poštenosti pohvaljen.«

Nato se je obrnil k Poldetu Smrketu.

»Nadaljujte s prevajanjem!«

Pa tudi Poldetu ni šlo za čink bolj od Pepca.

Profesor je ponovil svoje prvo vprašanje.

Polde ga je veselo pogledal in prav tako odgovoril: »Ker sem bil len, gospod profesor!«

Tedaj je profesor potegnil očala z nosa in počasi narekoval pri-musu: »Vpišite v razrednico: Smrke Leopold zaradi plagiata (slovstvene tatvine) kaznovan z dvema urama karcerja.«

Kaj je bil karcer, stari študenti že vemo.

—vpi—

ZA DOBRO VOLJO

ČE BO HUDA URA

Miha jo primaha domov precej židane volje in tudi precej pozno, malce le v stra-hu pred svojo repenčasto boljšo polovico. V sobi močje stopi k omari, vzame dežnik, ga razpne in se usede na tla. Zena osuplo gleda, češ kaj bo, nato pa vpraša: »Miha, kaj vendar počneš? Se ti je zme-šalo?«

»Tisto pa ne,« se odzove Mi-ha, »samo hude ure čakam.«

NEVARNA PRETNJA

V prevoznih čoln na blejskem jezeru se je utaboril tudi krepko nadelan možak in z izbruh svojih dobre volje raz-burjal sopotnike. Pa mu zagor-zi čolnar: »Takoji mrč, če ne boste frčali v jezero!« »Kaj?« se našopiri vinski bratec. »No-tri me boste vrgli! No, kar dajte me. Požrem vam tole lužo, da boste morali svojo škaflo po suhem drasjati na-zaj!«

MAME SO PA RES ČUDNE

Mihec je primahal iz šole in korajžno pomolil mami pod nos pričevala. Mama pogleda in pravi očitaajoče: »Mihec, Mihec, spet imaš tako slabo spričevalo...«

»Kaj slabo? Si pa res ču-dna!« se odzove nadabudni sin-ko. »Veš, tovariš učitelj mi je pa rekel, da je še predobro zame.«

PRVIC NA PLESU

Na silvestrovo je prvič pri-šla na javni ples tudi Metka s svojo mamo. Pa ji po plesu pravi mama: »No, Metka, kaj se pa tako kislilo držiš?«

»Oh, plesalec mi je venomer stopal na kurje oko.«

»Zakaj mu pa tega nisi po-vedala?«

»Ko ne vem, če je spodobno imeti kurje oko!«

IZ DEZJA POD KAP

»Hej, natakaj! Tate vram-pir je čisto surov. Takoj mi pokličite upravnika!«

»Oh, nikar, tovariš Maja-ronček! On je šele surov, oni!»

DOBROSRCNEZ

Na kiopi v parku posede-vata vdova Spela in vdovec Polikarp. Pa pravi Polikarp vdovi: »Lejta, Spela, vi žaku-jete za svojim možem, jaz pa za svojo staro! Bi ne bilo bo-lje, da začneva skupaj žalo-vati, a?«

RED V KUHINJI

»Franka, prinesite no iz shrambe zeleno steklenico za petrolej. Na nji piše »ješ«, v nji pa mora biti malinovec; vendar prej poduhajte, če ni morda salmijak...«

»Jože, nikar venomer ne go-drtnaj, saj vendar veš, da znam puško bolje popraviti kakor ti!«

Najstrašnejša eksplozija v zgodovini človeštva

Krakatau je bil vulkanski otok, velik kakih 18 kvadratnih milj, na odprtem morju med Javo in Su-matro. V začetku pomladi leta 1883 so se na otoku začela po-javljati znamenja preteče nevar-nosti. Iz razpok v skalah je začel puhteti dim, pomešan s paro. Skozi džunglo sredi otoka je po-tekala pravcata reka lave. Kapitan Ferzenaar, ki se je bil v tem času izkrcal na otoku, je sporočil kolonialni upravi, da so tla Kra-katau postala vroča, da ga je peklo v noge, čeprav je imel de-bele podplate in da je dobil opek dva noga vulkana. Ta kapitan je bil zadnji beli človek na otoku pred katastrofo. Plovba v vodah okrog Krakatau je postala zelo nevarna. Morje je pokrivala de-bela plast pepela. Ni bilo dolgo, ko so na vzhodni obali Jave za-slišali bobnenje s Krakatau. V mestu Buitenzorg, ki je oddaljeno od Krakatau okrog 100 km, so ljudje iskali zaklonišč, misleč, da se bliža strahovit vihar. Eden od njih je takole popisal svoje vtise (100 km proč od Krakatau, na drugem otoku!):

Vulkan Krakatau še bruhca

nje. Pred zoro je bobnenje postalo tako močno, da so se ljudje v Buitenzenzoru sporazumeli samo z vpisjem. Malo pred sedmo uro smo zaslišali strahovito detonaci-jo. Hise so se tresle, kakor da jih treso roka nevidnega velikana. Ljudje so zbežali na ulice. Zaslišali smo še eno strašno detona-cijo, potem pa je nastala tišina, kakor da je vulkan zginit.«

In vulkan je bil res izginil! Naj-prej si je bil napravil dva krater-ja, ki ju je bil videl kapitan Ferzenaar, zatem je pritisk v vul-kan postal tako močan, da je pa-

paro in raztrgala otok. Ta straš-na energija pare je vrгла v zrak 14 kubničnih milj granitnih skal. Dvignila je ves ta skalni pokrov nad sabo, kakor bi bil iz papirja.

Otok je zletel v zrak

Mornarji angleškega parnika »Charles Bal«, ki je bil daleč od otoka na odprtem morju, so vi-deli, kako je ves otok zletel v zrak, kakor izstreljen iz topa. Kmalu se je morje pokrilo z mili-joni mrtvih rib, precej kasneje so to eksplozijo videli, so zaslišali strahotno detonacijo, kakor da se

Januarja 1885 na Dolenjskem

KAJ JE NOVEGA V NO- VEM MESTU?

Najnovije je to, da so za-čele izhajati tu za Dolenje »Dolenjske Novice«, ki bodo pršle vsakih štirinajst dni enkrat na sveto. To bodo gotovo Dolenjemce po-volji, da bodo imeli tudi svoj časnik, ki jim bude prinašal vselej vse polno novic, od bliž in daleč, veselo in za-lostne dogodke, pa tudi vse polno lepih nauk, vmes pa kako smešnico in kratkočas-nico. Pa kaj ga bomo samu hvalili! Naj ga vsak, komur pride ta časnik v roke, pre-bere, pa se bode koj prepri-čal, ali je vreden jeden gol-dinar na leto ali ne.

KAJ JE NOVEGA PO ŠI-ROKEM SVETU?

Na Laškem in na Fran-coskem je bila kolera; pa je zdaj zmrznila.

Na Nemškem gospoduje svoje ljudi železni kancler Bismark, ki je prvi minister cesarja, ta mož je Nemcem pripomogel do velike časti, ki je za zdaj proti njim samim zelo oster. Za veliki število nemškega ljudstva poskuša napraviti Bismark naselbine v vroči Afriki.

Na Španskem so na-gajali vladi nedavno študen-tje in drugi mladi ljudje.

V Turčiji je zelo gnjilo gospodarstvo; vse kaže, da Turk ne bo dolgo gospodaril. Bog daj!

Angleži bi radi svoje gospodarstvo ustanovili v Suda-nu, to je južno od Egipta v srednji Afriki. Tam so pa za-rajne strašne nevarnosti, ko se jim je bojevati z raznimi nepoznanimi kraji in divjaki. Pa je že tako, kdor hoče po-vosod gospodariti in dobitek imeti, kakor ga imajo ti kra-marški Angleži, mora veliko prestati.

V Novem mestu so Slo-venci dokončali svoj »Na-rodni dom«, kjer bodo pre-bivali časniki, imeli postene slovenske veselice in druge reči. To je prav, da bodo tudi

Slovenci, katere je to poslopje veliko stalo, imeli čedno hišo. Naj bi gospodje, ki imajo prvo besedo pri »Narodnem domu« še kmete in rokodelce včasih v »Narodni dom« po-vabili, ali pa za-rajne napravijo posebno »kmečko čitalnico«. Kaj ne?

Novomeška čitalni-ca je imela 21. t. m. svoj letni zbor, t. j. pogovor o gospodarstvu v minoletem letu in posvetovanje za novo leto. Čitalnica novomeška zastu-pi svoj vso podporo, ko biva v tako lepih prostorih.

Dolenjsko pevsko dru-štvo so ustanovili v Novem mestu, prijatelji lepega slo-venskega petja in se prav marljivo vadijo. Tako je prvi Prvo veselic to zelo lepih petjem je imelo to društvo 29. novembra v »Narodnem domu«.

V Dobljčah pri Črnom-lju se je osnovala nova čit-alnica. To je pravi Naj-tudi kmetje bero razne časopi-se.

Za šolo v Dragatušu so

Pravijo, da je preveč neporočenih

Zanimive številke nam odkri-vata statistika o demografiji. Vodi ki spremilja gibanje prebival-stva. Okrog 800.000 Jugoslovanov v najbolj primernih letih za zak-on — med 25. in 44. letom — živi izven zakona kot neporo-čen, vdovec in vdova ali lo-cenec. Demografi menijo, da je ta številka previsoka za državo s 17 milijoni prebivalcev. Ni dolgo tega, kar so objavile po-datke iz popisa prebivalstva 1948. leta. Iz teh je razvidno, da tvorijo od skupnega števila možkih izven zakona med 25. in 44. letom 87 % neporočeni, 9 % vdovec in 4 % ločenec. Pri ženskah pa je razmerje pre-ko odstotki precej drugačno: neporočenih je 47 % žena v starosti med 25. in 44. letom, vdov je 48 %, 5 % pa ločenec.

Zelo viden je močan porast vdov s primerjavo iz leta 1931, ko jih je bilo vsega skupaj 39,5 % od skupnega števila žena izven zakona med 25. in 44. le-

darovali presviti cesar 300 goldinarjev.

Dolenjsko železnico, ki bode šla iz Ljubljane čez Trebnje ali Žužemberk v Novo mesto in morebiti še naprej, utegne se vidati, ko ne bo dolgo. Pravijo, da jo bo delala neka banka, imenovana »deželska banka«. Deželni zbor Kranjski je letos tudi privolil, da rad plača nekaj tisoč za to, da bi se načrt na-redil, kod bi šla. Naj bi tudi naši državni poslanci na Du-naju govorili za dolenjsko železnico.

LETINA

Vinska letina ni bila nikjer letos prav dobra. Na Ogerskem večina me le sred-nja, ravno tako po Štajerskem in Dolenjskem. Po nekod se prav slaba, zlasti kjer je bila toča. — Za žito je bila prav dobra letina povsod, ker ima pšenica in moka tako nizko ceno. Koruza se je na Kranjskem le srednje obnesla, a jda pa dobro. — Zimske setve stoje dobro.

Starost in razum

Dr. Frank H. Friedman, dekan pedagoške fakultete na kalifornijskih univerzi, je po dolgoletnih poizkusih na lju-deh različne starosti prišel do zaključka, da je človek nad 45 letj umsko bolj sposoben od ljudi v starosti od 20 do 30 let.

Da bi še bolj okreplil to svo-je odkritje, je preizkal 2500 ljudi v starosti od 10 do 90 let. In ta zadnji poizkus mu je dal prav isti rezultat. Pokazalo se je, da se starostno razdobje od 20 do 40 let na-pačno smatra za kulminacijo intelektualnih sposobnosti in da ta traja še precej časa,

Žugljev Jožek je potegnil laško čitanko iz rok svoje sestrice in jo pričel cefrati na drobne koščke.

Vrgel jih je v zrak in veter je razpihal fašistične molitvice po vsej vasi. Vmes je kričal in oponašal Bastianija: »Tobro tako! Bravi, ragazije!«

»Hahahahaha!«

»Potepajmo te ostanke fašistične lažkulture!«

»Potepajmo jih!«

In zagnali so se za listi raztrgane knjige ter skakali po njih, ponoreli od veselja, ki jim je pre-kipovalo v prsih.

»Tako! Dober nauk do smrti ne škoduje, sla-bega pa potepajmo v prah!«

»Nikdar ni noč tako dolga, da bi za njo ne prišel dan!«

»Si, si, bambini! Tobro tako!« je Žugljev Jožek oponašal Bastianija in žel vihar smeha za svoje po-srečeno spakovanje.

»Ha, šele zdaj se mi je zasvetilo, zakaj so fašisti davi kakor nori tekli skozi našo vas...« je stari Žugljev kar preko pota zaklical sosedi.

»Bežali so, bežali, tralala!« so otroci, ki so slišali ta pogovor, neugnano zapeli in skakali ko ponoreli.

»Zivela svoboda!«

Presrečni nad velikim dogodkom, ki je izruval strah iz njihovih mladih src ter napolnil njihove duše z radostjo, so se prišli za roke ter zapovevali in zaplesali staro belokranjsko kolo:

»Igraj, kolce, ne postava!...«

»Nisem došel kola igrat... neg' sam došel dvojk zbirat...«

»Ni devojka nakičena, nit' veselce pozlačeno...«

Ko so se naplesali, je Danica pokazala na de-dovo kovačnico, ki je brez strehe in z ožganim ži-

dovjem od lanskoletnega požara še vedno zapuščen

samevala pokraj Starihove hiše.

»Aha, kaj pa tole?« je veselo plosnila z rokami. »Prišel je čas, da odpravimo sramoto z naše hiše! Na Slovenskem smo mi gospodarji!«

»Jej, saj res! Odpravimo italijanski napis!« je od veselja nad tem odkritjem poskočila Rusova Vida.

»Živjo, odstranimo ga!«

»Tako! Z barvo nad besedo fabbro!«

»Barve nimamo...« se je spomnil Žugljev Jožek.

»Čakajte, v kovačnici je imel naš dedek kolo-maz,« se je zasmejala Danica in se vsrkajoč zagnala proti kovačnici.

»Poščimo ga!« so se vsuli za njo.

Pohiteli so med vžgano zidovje, kjer je prežgan kovaški meh kljuboval vremenu, izpostavljen snegu in dežju, ker je bila kovačnica brez strehe. Oh, meh, stari dobri meh! Kolikokrat si pihal in puhaj staremu kovaču! Zdaj si podoben le še kakšni napihnjeni, poginuli živali. — — —

Za mehom so otroci iztaknili posodo s kolomazom. Od veselja nad presenečeno najdbo so zakri-čali, da je odmevalo v Veliki lozi.

»Čakaj, ti bi si namazala obleko!« je dejal Žugljev Jožek in nestrpno potegnil majhno čebriko s kolomazom iz Daničinih rok. »To je moje delo!«

Prislonili so lestev ob zid in Jožek je pričel ma-zati s črnim kolomazom po italijanskih črkah.

»Pazi, da ne zamažeš slovenskega napis!« ga je opominila Danica. »Ostati mora na kovačnici za spomin na pokojnega očeta! Kadar se bo Tiječe povrnil od partizanov, bo nadaljeval z delom v kovačnici. Pazi! Očetovega imena so ne dotikaj!«

Kakor podlasica je Jožek po opravljenem delu skočil z lestve.

»Tako, ta naloga je končana!«

In čez čas se je z narejeno žalostjo zagledal v pomazano besedo fabbro ter hudomušno zatarnal: »Eh, ragaziji, ragaziji, cosa lavorate?«

»Bene, bene, tobro tako!« so otroci vzklicali in se krohotali.

»Zivela svoboda!«

Takšen vesel direrndaj so prinesli v vas, da Dobravčani kaj takega še niso doživeli. Od veselja so jim solze navrele v oči in gledajoč to svojo dečico, srčiko rodu, za katero so trpeli in zanjo v času vojne trepetali, so za kratek čas pozabili na prestano gorje, na lanskoletni požar v vasi, na pogorščice, na vse, kar so prestali v sužnjih dneh, ko so fašisti teptali njihove narodne pravice in jim odrekli pravico do življenja na zemlji, katero so v trdem delu napajali z lastnim znojem; pravico do življenja na grudi, katere sinovi in hčere so bili.

Veliki dnevi trpljenja so se umaknili velikemu dnevu veselja, ki ga je prinesla zmaga pravice nad krivico.

Naslednji dan se je sredi popoldneva oglasila v Veliki lozi vesela pesem harmonike.

Dobravški otroci so se spustili v tek po vasi. Hiteli so nasproti partizanom, ki so po svojem ku-rirju Gregorju že sinoči napovedali obisk težko prizadetim Dobravčanom. Napovedali so slavnostno zborovanje, združeno s kulturno prireditvijo.

Harmonika je vriskala v sončen dan. Borci Po-točnikove čete so peli:

»Hej brigade, hitite, razpodite, zatrite požigalce slovenskih domov...«

LOJZE ZUPANC: 25

VELIKI DNEVI

Povest

»Živjo, otroci!« je stric Juri kričal skozi okno Starihove hiše in si s tresočo roko nazigal pipico. »Veselite se! Vojne je konec!«

»Musolini se je zadavil, ko je hotel požrti našo lepo domovino!« je zaklicala Milavčeva Milica.

»Običjala mu je v grlu kakor volku predebela koš, hata!« je veselo dodal Rusov Jožek.

»Oh, mladina, mladina! Da sem le dočkal ta dan,« jih je veselo pozdravil stari Žugljev, ki je, stoječ na pragu požgane hiše, zdaj že za silo po-pravljeno, toliko, da so imeli Žugljevi lasno streho nad glavo, smrkal od veselja in si z žuljevo desnico brisal solzne oči.

Žugljeva Jelka je od nekdaj prinesla italijansko čitanko, iz katere so se morali dobraviški otroci učiti italijanskega jezika, dokler so še obiskovali pouk pri mastru Bastianiju.

»Zdaj pa raztrgajmo to tujo učenost!« se je zasmejala.

»Da, raztrgajmo jo!« so nestrpno zakričali za njo prav vsi.

»Dosti solz smo pretočili zaradi nje in zaradi maestra Bastianija!«

»Nasujmo krpoli te vražje knjige po vsej vasi, po vsah stezah!«